

93-5268
08.10.2020

УТВЪРДИЛ:

Вергиния Кръстева

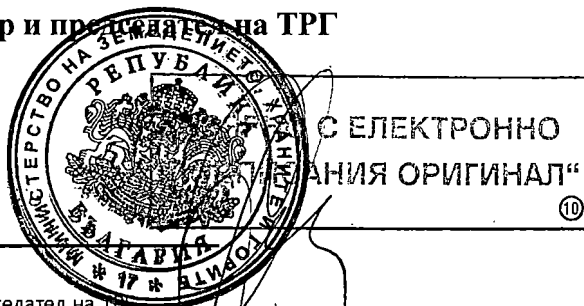
Заместник-министър и председател на ТРГ

X

Вергиния Кръстева

Заместник-министър и председател на ТРГ

Signed by: Verginiya Krasimirova Krasteva



ВТОРО ЗАСЕДАНИЕ

на

**Тематичната работна група за разработване на Стратегически план за развитие
на земеделието и селските райони за
програмния период 2021 – 2027 г.
(втора част)**

9 септември 2020 г.

Заседанието на Тематичната работна група започна в 10.00 часа и бе открито и ръководено от Вергиния Кръстева – заместник-министър на земеделието, храните и горите.

ПРЕДС. ВЕРГИНИЯ КРЪСТЕВА: Дами и господа днес е втората част от Второто заседание на Тематичната работна група.

Днес ще разгледаме отразените бележки и Ваши коментари по потребностите на останалите пет цели.

Като вчера ще премина през членовете на заповедта, за да установим дали имаме кворум или не. Моля, който си чуе името да се обади, че е тук или съответно, ако е в качеството на заместник също да се обади.

След направена поименна проверка на кворума имаме кворум от 45 човека, така че можем да започнем. Нашият нужен кворум е от 43 човека, така че започваме работа.

СВЕТЛАНА БОЯНОВА: Госпожо Кръстева, може ли процедурно думата?

ПРЕДС. ВЕРГИНИЯ КРЪСТЕВА: Заповядайте, госпожо Боянова!

СВЕТЛАНА БОЯНОВА: Искам да кажа отново днес, тъй като все пак се води протокол и аз много държа на това, което казвам от няколко дни. Вчера няхаме кворум и за това смятам, че и днес присъстващите трябва да чуят моето мнение. Аз за съжаление не бях вчера удовлетворена от това, което казахте по повод на моя коментар, че нямаме Вътрешни правила гласувани и нямаме процедура за вземане на решения и просто държа това да се отбележи в протокола.

Освен това, вие ако си спомняте вчера на няколко пъти попитахте, първо казахте съгласни ли сте да продължим без кворум? Нямаше отговор и в смисъл вие го приемате за „да“, след което на няколко пъти попитахте „Този текст така добре ли е, съгласни ли сте с него и ОК ли е?“. Това е пак е вид процедура за вземане на решения. Никой не се обажда и вие казвате: „Да, приема се“.

Смятам, че този начин на работа не е правилният и държа това да се отбележи в протокола. Очевидно вие ще го поправите както прецените.

Благодаря Ви.

ПРЕДС. ВЕРГИНИЯ КРЪСТЕВА: Ще помоля останалите членове да си изключат микрофоните и само като вземате думата ги включвайте, за да ни бъде лесна комуникацията.

Госпожо Боянова, предвид факта, че заседанията се провеждат по този начин, а именно с видеоконферентна връзка ние в момента правим дискусия на коментарите. Знаете, че се прави кратко презентирание на приетите и неприети бележки и след това се дава думата. Когато има някой несъгласен, както вчера

изразяваха несъгласието си, ние предлагаме редакция, как предлагате Вие да се действа?

СВЕТЛНА БОЯНОВА: Абсолютно ви разбирам, разбирам цялото това нещо, но въпроса е, че нека да стане ясно, че работната група нищо не приема и нищо не решава. Тоест вие решавате дали да приемете една бележка или не, което всъщност не е процедурата, която си представях лично аз, всички останали ако са ОК, аз нямам проблем, казвам моето мнение. Аз лично мисля, че всеки един текст трябва да се гласува, така както е написано и в предложението на ЦКЗ с единодушие да вземаме решения по текстове и всичко, а ако не можем да постигнем консенсус тогава да бъде с мнозинство повече от половината и аз смятам, че това предложение на ЦКЗ е много разумно.

Не виждам никакъв проблем да се гласува. Ние не гласувахме и Вътрешните правила, както е записано: „Гласуване на първо заседание на ТРГ“ и това са моите единствени бележки, които не знам след време някой ще гледа работата на тази тематична работна група и аз държа тя да има здрава, как да кажа, законодателна основа и да не може да бъде оспорвана. Не ме разбирайте, че е заяждане или, че нещо аз много държа така да се наложи виждате ли, но аз имам опит в планиране и в програмиране. Юрист съм по образование и считам, че не говоря празни приказки. Вече естествено решението е Ваше, но просто държа да кажа, че тук ние не вземаме решения и не приемаме нищо. Всъщност вие преценявате и вземате решения дали един коментар, направен в рамките на онлайн срещата да го приемете или не. Това е просто, нека да сме наясно, нямам никакви лични аспирации и да се правя на интересна или да се налагам, говоря го съвсем практично. Казвам, че след време когато търся съгласуване с бранша ние трябва да кажем, че наистина е имало съгласуване, а не просто изказване. Изказването и след това отчитането от Вас, приемаме ли го или не го приемаме, не е съгласуване. Не ме разбирайте погрешно. Това са две различни неща.

Благодаря Ви.

ПРЕДС. ВЕРГИНИЯ КРЪСТЕВА: Благодаря.

Тъй като по-голяма част от хората, които присъстват днес бяха и част на вчерашната среща и във вчерашния протокол и в днешния естествено ще бъде отбелязана вашата позиция. Не считам за нужно да се връщам и да повтарям, това

което казах от вчера. Ще кажа само, че всяко постъпило становище е разгледано, ако не е взето предвид е мотивирано защо не е взето предвид и това нещо ви е изпратено предварително и заседанията на ТРГ имат точно тази цел. Ако някой все пак иска допълнително да коментира е добре дошъл да коментира, защо не му е отразено становището или защо е отразено по този начин.

Вчера бяхте свидетел и на коментарите например, сещам се за МОСВ имаха питане, защо е прието „по принцип“, как е отразено и т.н.

В Постановлението на Министерския съвет не е записано изрично, че трябва да се гласува. Решението, което е взето е отразено в приетите вече Вътрешни правила, както повторих и вчера и там не е записано, че ще се гласува. По-нататък, когато има Комитет по наблюдение вече разбира се там ще се гласува.

Благодаря Ви, за коментарите.

Предлагам да продължим по дневния ред, а именно с точка 2.

Точка 2

Обсъждане на предложения и коментари по Специфична цел 3: „Подобряване на позицията на земеделските стопани във веригата на стойността“.

ПРЕДС. ВЕРГИНИЯ КРЪСТЕВА: Специфична цел 3 ще бъде представена от госпожа Елена Александрова, която е тук при нас, ако не се вижда на камерата, да знаете.

Заповядайте, госпожо Александрова!

ЕЛЕНА АЛЕКСАНДРОВА: Здравейте, ще се опитам да обобщя получените коментари и бележки по идентифицираните потребности по цел 3.

На първо място, благодаря на всички за обратната връзка. Тя е много важна за нас. Запознали сме се с получените коментари и с отправените бележки. Те могат да бъдат обобщени в няколко групи, тъй като има известна повтораемост в бележките по цел 3.

На първо място, тъй като тя касае подобряване на позицията на земеделските стопани във веригата на стойността. Най-много бележки от всички постъпили касаят подпомагане на дейността на обединенията, на групите и

организациите на производители, а също така на второ място се нарежда създаване и стимулиране на нови обединения и подпомагане на вече създадените. Тези бележки се приемат тъй като така или иначе идентифицирана е тази потребност на база на резултатите и данните, които са изведени от анализа. Също така на няколко места има, че липсват препратки от какви детайлни анализ произлизат мотивите. Отстрани сме отбелязали, че за база е ползван анализът, който споменах за състоянието на хранителната и вкусовата промишленост на ИАИ.

На трето и четвърто място се нареждат бележките, които касаят регламентиране на нормативната уредба за продажбите чрез къси вериги на доставки и борбата с нелоялни търговски практики. Това присъства в почти всички бележки. Колегите, които отговарят за цел 2 тук ни съдействаха.

Предполагам, че вие сте видели в момента има изменение на Наредба № 26. На няколко места също така сте споменали, че са утежнени изискванията, а в момента тази наредба в съответствие с новия Закон за храните е в изменение.

Освен това новото е, че на основание на Закон за храните ще бъде преиздадена нова несъществуваща до момента Наредба – малък хигиенен пакет относно хигиената на храните.

Другият проблем, който е идентифициран от постъпилите бележки е заблуждаващите текстове върху етикетите. Това също е взето предвид и ще се засили контролът по премахване на практиката за заблуждаване на етикетирането.

След това други бележки, които касаят и коментари по отношение на сдружаването и Обединенията на земеделски производители, като предложение отправено да се използват т.нар. рекламни информационни кампании или обучения и консултации целта, на които да бъде повишаване на нивата на сдружаване. Това е идентифицирано така или иначе в потребностите.

Има бележки, че текстовете са прекалено общо формулирани. Да, съгласни сме точка 6 и точка 7, които касаят подкрепата на иновации и осигуряване на производство с местни суровини е обединена в една обща потребност, като сме се постарали текстовете да бъдат максимално кратки и ясни, за да не звучат така общо формулирани.

Друга бележка, която беше постъпила касаеше диференцирането и да се създава предпоставка за разликата, да се разграничават случаите, когато кандидатите

са обединения или сдружения и когато те са индивидуални проекти, т.нар. двойно финансиране. Може би с това трябваше да започна, че голяма част от бележките касаят следващ етап на разработване на Стратегическия план. Вие така или иначе сте ги изпратили и те ще бъдат взети предвид. Колегите вчера няколко пъти го казаха и тук случаят е същия. Много голяма част от Вашите бележки касаят това.

Най-общо взето това са основните бележки, които ние сме взели предвид и сме се постарали да ги отразим.

Освен това имаше бележки, че трябва да се позовем на Стратегията за цифровизацията. Естествено това са стратегически документи, които ще бъдат взети предвид при разработването на следващия етап на стратегическия план.

По отношение на потребностите по цел 3 това мога да кажа до момента. Като цяло бележките бяха резонни, отразили сме ги и на нас също ни бяха полезни, няма притесняващи или смущаващи до момента.

Това е, което мога да кажа за коментарите по цел 3.

ПРЕДС. ВЕРГИНИЯ КРЪСТЕВА: Благодаря.

Заповядайте, имате думата за коментари и въпроси?

Заповядайте, господин Гечев!

ЯВОР ГЕЧЕВ: Първо, лично да благодаря на заместник-министър Кръстева за добрата комуникация, но аз не можах да разбера някои неща. Първо, на практика в стратегическия анализ така както разбрахме първо това е политически документ, който има частично съгласуване, но не и гласуване от бранша. Този политически документ разглежда някаква визия и приоритизиране на различните неща в следващия седемгодишен период. Той стъпва на някакъв тип анализи, които аз твърдя, че са непълни и кооперирането в България от страна на Института по аграрна икономика не е изследвано.

В точка 1 на специфична цел 3 са приоритизирани два типа коопериране, едното е групи на производители, а другото е организации на производители. И двете структури така приоритизирани са регистрирани по Търговския закон и по българското законодателство нямат абсолютно нищо с кооперирането и със Закона за кооперациите.

От тази гледна точка, ще попитам конкретно, защо са приоритизирани тези две групи само те, защото и в регламента вчера проверих на практика се

приоритизират като приоритет на Европейския съюз абсолютно всички форми на коопериране и най-вече фермерското коопериране, което тук също липсва.

От тази гледна точка ще бъдат ли изброени и другите видове кооперирани, включително земеделските кооперации и фермерското коопериране или текстовете ще останат така?

Запазвам си правото да взема пак думата на базата на вашия отговор, защото от името на Националния съюз на земеделските кооперации не казвам, че текстовете бихме ги приели така.

ПРЕДС. ВЕРГИНИЯ КРЪСТЕВА: Господин Гечев, мисля че самото заглавие е достатъчно общо. Да, по-надолу говорим за организации на производители и групи на производители. Всъщност вашето предложение е да се добави някъде в текста и фермерско коопериране и други форми на коопериране, това ли всъщност е вашето предложение?

ЯВОР ГЕЧЕВ: Нашето конкретно предложение е, да се добави в текста земеделско коопериране и фермерско коопериране като общоприети европейски включително понятия. Тук не може да се цитират конкретно закони, да съгласен съм с това. Съгласен съм, че и българският Закон за кооперирането от отдавна има нужда от ремонтване и от конкретизиране на различните европейски форми на коопериране, но ако в този стратегически документ няма основните начини на коопериране, което е със земеделските кооперации, които в крайна сметка са по българското законодателство и европейската тенденция за фермерско коопериране според мен това ще липсва в следващите седем години като политика на министерството, както и от страна на подпомагането, така и от страна на всички законови инициативи, които би трябвало да се предприемат оттук нататък.

Този стратегически план на практика казва, че има нужда от това, защото в тази точка на практика се говори за подобряване на позицията от страна на веригата на стойността. Аз не си представям как ще окрупним производство на земеделска продукция на малки и средни фермери без реално коопериране – фермерско и земеделско по отношение на обработката, търговията, снабдяването и всичко останало. Тоест тази точка с всичките ѝ подточки надолу, които са този приоритет не е възможен без коопериране.

Вчера обстойно цяла вечер прегледах документите по отношение на регламента и по отношение на всички неща, които Комисията е казала. Тя е дала правомощията на държавата на практика да си направи собствените приоритети. Това, което твърдя аз е, че този проблем в Стратегическия план от страна на Института по аграрна икономика не е изследван, не е взет предвид, а на всичко отгоре това се отразява и в следващия седемгодишен период по отношение на политиката на цялата държава.

Според мен, успоредно с групите производители и организациите на производители, би трябвало да бъде записан текста „Земеделски кооперации и кооперации на фермерите“. Това ми е единствената отметка, защото текста приоритизира на практика една осма от половината на кооперирането в Европа.

ПРЕДС. ВЕРГИНИЯ КРЪСТЕВА: Добре.

Има ли други изказвания по тази тема – „за“ или „против“?

Заповядайте, господин Караколев!

СИМЕОН КАРАКОЛЕВ: В подкрепа на това, което каза Явор Гечев преди малко, искам да кажа само, че дори и сега в момента има един такъв вакуум, който се получава относно фермерските сдружения, тъй като голяма част на този етап от сдруженията в страната не са по Търговския закон по обясними причини, а по Закона за юридическите лица с нестопанска цел, било то в обществена или в частна полза.

Така, че тук е много важно да бъде подчертано задължително и по кой закон, ако трябва да се конкретизира, че трябва да бъдат и такива сдружения – фермерски, тоест аз не ги разделям на земеделски или животновъдни, а фермерски сдружения, които са и по Закона за юридическите лица с нестопанска цел.

Това исках да добавя само във връзка с това, което каза Явор Гечев.

ПРЕДС. ВЕРГИНИЯ КРЪСТЕВА: Заповядайте!

ЯВОР ГЕЧЕВ: Госпожо Кръстева, може ли една вметка към господин Караколев?

ПРЕДС. ВЕРГИНИЯ КРЪСТЕВА: Да, заповядайте.

ЯВОР ГЕЧЕВ: В последния програмен период всички организации на производители и групи на производители страдаха по отношение на това, че имат регистрация по Търговския закон и всички бяха достойно глобени.

Другата форма на регистрация на такива сдружения е по отношение на неправителствена организация. В цял свят и в най-развитите кооперативни държави във Франция и в Германия една кооперативна сделка не се разглежда като търговска сделка, нито като организация, която не е търговска дейност.

Ние или ще сложим приоритети, които на практика ще доведат до промяна в Закона за кооперациите и със законовото формиране на такъв тип организации и не с подзаконови актове, а с реален закон в Закона за кооперациите или нищо не правим. Защото аз ви гарантирам, че нито ще имаме коопериране и комасиране на продукцията, нито малките ще станат по-устойчиви, нито някой ще вземе пари по тези приоритети в програмата, защото изконно структурата е объркана. За това има Закон за кооперациите и той е различен от Търговския закон и от неправителствените организации. Иначе всички групи на производители ще продължат да бъдат наказвани и да връщат пари, защото структурно нещата са омагьосани когато не са на мястото си, за това в крайна сметка има еквивалент на Търговския закон и той се казва Закон за кооперациите.

От тази гледна точка както виждате аз представлявам сега съществуващи кооперации по Закона за кооперациите. Но ние от отдавна бленуваме да се наредят нещата и кооперирането ще си дойда на мястото си с всички такива европейски форми, но ако не го поставим в приоритетите на държавата в следващите седем години, то никога няма да стане. И ние на практика заради Западна Европа и заради Европейската комисия ще казваме, че имаме някакво коопериране и ще имаме пет групи на производители, на които ще даваме някакви пари и ще ги глобяваме след това. Нищо няма да стане от това. Това ми е отметката, извинявам се, че втори път вземам думата.

ПРЕДС. ВЕРГИНИЯ КРЪСТЕВА: Благодаря.

Заповядайте, господин Апостолов!

СТОИЛКО АПОСТОЛОВ: Първо щях да кажа, че подкрепям господин Гечев, но след втория му коментар не съм много сигурен дали го подкрепям. По-скоро това, което каза Симеон Караколев смятам, че е по-правилно и тук трябва да се допълнят всякакви форми на коопериране, включително и нестопанските организации, тъй като много от тях извършват и стопанска дейност, която не е забранена от Закона за юридическите лица с нестопанска цел.

Това приоритизиране на тези групи на производители доведе дотам, че във всички останали мерки, включително и мярката за къси вериги на доставки и фермерски пазари бяха приоритизирани основно те, а в България и в Европа има най-различни форми на коопериране, сдружаване, общи продажби и т.н., и концентрирането само върху една форма според мен е неправилно, включително и кооперациите, както каза господин Гечев трябва да имат място там. Но всякаква форма на коопериране и сдружаване е добре дошла в ситуация, в която почти никакво коопериране няма в страната и моето мнение е, че трябва да се разшири обхвата с всякакви форми на сдружаване.

ПРЕДС. ВЕРГИНИЯ КРЪСТЕВА: Благодаря.

Ние считаме, че в заглавието е достатъчно общо казано. По принцип говорим за организираност. Да вече малко по-надолу в самата необходимост се говори за организации и групи. Сега колегите ще помислят да направят корекция на самата необходимост и в рамките на заседанието ще предложим корекцията, която да чуете дали ви удовлетворява.

Малко по-късно ще се случи това, може би тук до десетина, петнадесет минути, така че можем да продължим нататък.

Има ли други желаещи за изказване?

Изглежда, че няма, тоест по потребностите по цел 3 да считаме, че сме изчерпали темата ще се върнем малко по-късно отново на нея.

Преминаваме нататък.

Точка 3

Обсъждане на предложения и коментари по Специфична цел 7: „Привличане на млади фермери и улесняване на развитието на бизнеса в селските райони“.

ПРЕДС. ВЕРГИНИЯ КРЪСТЕВА: Специфичната цел се представя от Венислава Бояджиева и Георги Димитров, заповядайте колеги. Колегите са тук при нас в залата.

ГЕОРГИ ДИМИТРОВ: Здравейте. В рамките на цел 7 са получени осем бележки, като част от бележките са насочени за навлизане на младите фермери в сектор „Животновъдство“.

Друга част от бележките са насочени към цифровизацията в стопанствата на младите фермери. Имаме постъпили бележки, очертаващи нуждата от по-задълбочено обучение и консултации за придобиване на знания и умения за управление на земеделските стопанства, както и коментари за по-лесен достъп до кредитен ресурс за младите фермери.

В коментарите е отбелязана нуждата от достъп до основни обществени услуги, като образование и здравни услуги. Достъп до пътна и спортна инфраструктура, която да подобрява качеството и живота на младите фермери, както и задържането на техните семейства в селските райони.

Всички получени бележки и коментари са приети, като по отношение на бележката свързана с навлизане на младите фермери в животновъдството проблемът е детайлно изследван и нуждата от навлизането на млади фермери е изведена като приоритет за сектор „Животновъдство“.

По отношение на внедряването на цифрови технологии в стопанствата на млади фермери този въпрос е подробно разгледан, както в цел 2 така и в хоризонталните цели. Във връзка с изпратената бележка свързана с нуждата от консултации и обучение на млади фермери, като тази нужда от консултации и обучения е дефинирана също така в хоризонталните цели.

За финал бих искал да посоча, че по отношение на достъпа до финансиране на млади фермери са изведени като отделна група със специфични потребности в цел 2 по отношение на достъпа до финансиране от търговските банки.

ПРЕДС. ВЕРГИНИЯ КРЪСТЕВА: Заповядайте, за въпроси и коментари по потребностите по специфична цел 7.

Заповядайте, госпожо Тодорова!

ИВАНКА ТОДОРОВА: Имам едни съвсем дребни препоръки по отношение на силните страни, точка 6 – висока степен на осъзнаване необходимостта от повишаване на квалификацията и получаване на консултантски услуги е по-скоро възможност, а не силна страна. Ако трябва да остане в силна страна би трябвало по друг начин да бъде формулирано.

Другата ми бележка е, ако може в целия текст консултантските услуги да бъдат променени на „съветнически услуги“, тъй като включва по-голям обхват от видовете услуги, които са част, от която и да е съветническа организация независимо дали е професионална, дали е частна или като нас публична Службата за съвети в земеделието.

Това е по отношение на точка 6.

По отношение на слабите страни, точка 8 бих предложила тези думи „предоставени от Национална служба за съвети в земеделието...“ няма да прочитам цялата формулировка на точка 8 да отпадне, тъй като изведения като слаба страна извод, констатация касае не само услугите, които предоставя Службата за съвети в земеделието, все пак това е SWOT анализ на сектора, а не на дейностите предоставени от службата.

Да бъде „като недостатъчен обхват на младите фермери, обучителни курсове и съветнически услуги и липса на добри алтернативи“ и т.н.

Това е, което бих искала да кажа.

И по отношение на потребностите в точка 2 „Увеличаване подкрепата за младите стопани и на фермерския доход“ или да се постави запетая и да се отдели това „и на фермерския доход“, или ако не може в заглавието поне в параграфа, някак си като формулировка не звучи добре „и на фермерския доход“, защото става дума в подкрепа за устойчивост или ръст на фермерските доходи. Съжалявам, но не виждам параграфа, който беше специално, параграфа се намира на стр. 69, „Потребност от насърчаване на различен тип обединения“ и т.н. „за увеличаване на фермерския доход“, да бъдат наистина сложени думичките за „увеличаване на фермерския доход“, защото така формулирано в точка 2 малко е тежко и неразбрано „и на фермерския доход“, или да се отдели със запетая, чисто технически някаква редакция да се сложи.

Това е от мен.

ЯВОР ГЕЧЕВ: Госпожо заместник-министър по приоритет 7, мога ли да взема отношение?

ПРЕДС. ВЕРГИНИЯ КРЪСТЕВА: Заповядайте!

ЯВОР ГЕЧЕВ: Според мен тук пак липсва нещо в контекста и на предишния ни разговор. Този разговор сме го водили в различните формати на тази програма и на допускането на обучение и на трансферирането на информация. Тук

проблемите идват в крайна сметка от липсата на национална стратегия какво ще се прави и като липсва национална стратегия тук на практика този стратегически план изпълнява тази функция за следващите седем години. И от тази гледна точка на мен ми се струва, че ние трябва да минем наистина на друго ниво и да предвидим малко различни неща в тази стратегия. В случая е следното, за мен ролята на браншовите организации трябва да е засилена в информираността на техните членове, както и в провеждането на обучения и вдигането на капацитета.

Според мен, би трябвало да бъдат включени и приоритизирани браншовите организации, които да могат да информират, консултират и развиват способностите на собственичество(прекъсната връзка), на съвет, включително и през предоставяне на делегирани услуги от страна на Министерството на земеделието. Както всички ние знаем в голяма част в Европа няма служби по земеделие, тази дейност се извършва от браншовите организации и според мен в този седемгодишен период ние трябва да дадем приоритет и да допуснем тази дейност с цел развиване на практика наистина на кооперирането по отношение на браншовите организации, по предоставянето на услуги и това да може в крайна сметка да бъде финансирано от програмата, защото аз не искам да изпадаме в ситуация, в която ние сме голям съюз. Всички консултантски организации ни ухажват така или иначе, но нито една програма от професионалните обучения не отговаряше на нашите изисквания в предишния период. За това не сме се включвали официално. Не е ли нормално ние да разработим собствените нужди на нашите членове и да намерим най-добрия консултант, лектор и университет, който да ни ги извърши на базата на нашите същински нужди. Така, че от тази гледна точка ми се струва, че тук трябва да заложим такива текстове, които да дадат правомощията и приоритизират предоставянето на информация, консултантски услуги, обучения, включително делегиране на извършване на услуги от страна на браншовите организации към собствените им членове.

Благодаря.

ЗАМ.-ПРЕДС. ЛОЗАНА ВАСИЛЕВА: Първо да отговоря на господин Гечев, искам да обърна внимание, че в момента разглеждаме идентифициране на потребностите. Във вашите няколко изказвания до момента ми прави впечатление, че използвате думата приоритизиране, приоритет и стратегия. В момента не даваме, не

разработваме самите интервенции, на които да кажем на кой точно ще дадем приоритет, така че малко на по-ранен етап сме.

В момента идентифицираме потребностите, да идентифицираме нуждата от засилване на знанията, информираността, консултантските услуги на земеделските производители и на база на тази потребност ще разработим съответните интервенции и там ще кажем на кой ще дадем приоритет, дали на Службата по съвети в земеделие, дали на земеделските организации.

Така, че може би на малко по-късен етап ще обсъждаме приоритетите.

В момента обсъждаме изведените потребности дали конкретно са формулирани на база, на които да стъпим на малко по-късен етап.

Благодаря.

ЯВОР ГЕЧЕВ: Само да ви отговоря, напротив много точно сте ме разбрали, но този Стратегически план, ако го няма вътре като необходими после не може да произтекат интервенции по отношение на него, от тази гледна точка...

ЗАМ.-ПРЕДС. ЛОЗАНА ВАСИЛЕВА: Да и необходимостта я има...

ЯВОР ГЕЧЕВ: Тук, ако го няма, няма да го има и в интервенциите, от тази гледна точка за това е този Стратегически план всъщност. Само една отметка, не е вярно, че този Стратегически план по-късно ще се гласува от мониторинговия комитет, няма такава процедура. Този Стратегически план гласуван дали от Министерски съвет или от Народното събрание е окончателен и може да се променя само един път в годината.

ПРЕДС. ВЕРГИНИЯ КРЪСТЕВА: Не съм казала, че ще се гласува Стратегическия план, извинявайте. Не съм казала такова нещо. Казах, че в Комитета по наблюдение се гласува и това беше по повод на госпожа Боянова.

ЯВОР ГЕЧЕВ: Да, уточнявам го, разбира се коректно е, абсолютно коректно е това. От тази гледна точка ми се струва вместо да нотифицираме след това различни неща по-добре да ги предвидим тук.

И според мен в нуждите би трябвало тази нужда да се отрази, защото според мен това го доказва опита през последния период.

ПРЕДС. ВЕРГИНИЯ КРЪСТЕВА: Нека Мария Христова да каже къде точно го има, защото това го има в цел 2.

МАРИЯ ХРИСТОВА: Уважаеми господин Гечев, това което исках да уточня е, че трансферът на знания има отношение към две основни цели.

От една страна, в хоризонталната цел нуждата от обучение е пречупена през отделните специфични цели. За младите обученията по отношение на околната среда. Обученията за цифровизация и т.н.

По отношение на участието на различни заинтересовани страни, каквито са и земеделските организации това е изрично изведено в цел 2 „Конкурентоспособност“ в частта за цифровизация и дигитализация, в която ако обърнете внимание и сте погледнали потребностите изрично е посочено, че земеделските организации са в рамките на системата за знания и иновации, тоест АТИС и са страна, която може да предоставя такива услуги. Това изрично е посочено и може да обърнете внимание в цел 2, това е потребност № 6.

Благодаря.

ПРЕДС. ВЕРГИНИЯ КРЪСТЕВА: Заповядайте, госпожо Георгиева!

ТАНЯ ГЕОРГИЕВА: Благодаря.

Преди да кажа по отношение на цел 7, към Явор Гечев едно обръщение все пак темата, която повдига за самите АТИС като връзки е хоризонтална по цел, която разглеждаме последно и моята молба към всички колеги е, 83 човека сме, а имаме да минем доста неща като коментари, наистина да следваме хронологията на дневния ред. Гледаме тази цел и коментираме тази цел.

Благодаря.

По отношение на приоритетите, които са изведени към цел 7.

Това, което на мен ми прави впечатление и ми се струва удачно да се коментира в приоритет 2, който и Иванка Тодорова коментира, фигурира също и диверсификацията. По-скоро коментара ми е да се прецени дали е удачно да остане и тук при това, че по-скоро чисто логически в приоритет 5 би било мястото макар, че след това и при трансфер на иновации, технологии и т.н., също се говори за диверсификация. Но доколкото при приоритет 2 в тази специфична цел конкретно се реферира към младите стопанства според мен диверсификацията, би следвало да отиде към приоритет 5.

Благодаря.

МАРИЯ ХРИСТОВА: Това предложение ще го отразим. Диверсификацията да бъде единствено в точка 5, нали това е вашето предложение?

ТАНЯ ГЕОРГИЕВА: Иначе излиза, че диверсификацията сме я реферирали към фермерите, а долу където говорим за неземеделска дейност, където също има реална диверсификация, за това.

МАРИЯ ХРИСТОВА: Въпросът с диверсификацията е свързан, както с диверсификацията на самото производство в сектор „Земеделие“ така и диверсификация извън този сектор, може би трябва да се прецизира като текст.

ТАНЯ ГЕОРГИЕВА: Да.

ПРЕДС. ВЕРГИНИЯ КРЪСТЕВА: Заповядайте, господин Петков!

БОЖИДАР ПЕТКОВ: Идентификация на потребностите, това е правото на земеделските производители или организациите да имат избор на консултанти като индивидуални организации и т.н. Преди години говорихме за получаване на ваучери на определена годишна сума, която земеделските производители да могат да разпределят по избор на кого да ги дадат, дали на службата за земеделски консултации, дали на частни лица, дали на своите асоциации, например една асоциация, ако иска да покани лектор от страната или от чужбина и присъстващите там си съберат ваучерите могат да...

ПРЕДС. ВЕРГИНИЯ КРЪСТЕВА: Ще си позволя да ви прекъсна и като отидем на съответната цел да направите този коментар. Нека наистина и Таня Георгиева предложи да коментираме в момента сме по специфична цел 7, която касае младите фермери.

Моля за коментари по потребностите по тази цел, които ви бяха представени, които са ви изпратени коригирани преди самото заседание.

Иска ли някой да вземе думата по специфична цел 7?

ИЛИАС САРНУК: Може ли думата от Асоциацията на младите фермери?

ПРЕДС. ВЕРГИНИЯ КРЪСТЕВА: Заповядайте!

ИЛИАС САРНУК: В голяма степен новите опити на младите фермери те са свързани с неуспехи, в смисъл това е свързано и със Закона за личния фалит, не знам как дали има някакви връзки в тази посока?

Благодаря.

ПРЕДС. ВЕРГИНИЯ КРЪСТЕВА: Извинявайте, но ние не разбрахме въпросът или просто направихте коментар?

ИЛИАС САРНУК: Въпросът е, свързани ли са нещата заедно със Закона за личния фалит на физическо лице, тъй като при младите фермери се получават, както успешни така и неуспешни опити в различни направления, които водят и до фалит на конкретното стопанство на младия фермер.

ПРЕДС. ВЕРГИНИЯ КРЪСТЕВА: Тази тема няма общо в момента с потребностите, които сме извели във връзка с тази цел. Тоест вероятно визирате някакви конкретни причини за фалит на младите стопани, които възпрепятстват тяхното развитие, не успях да разбера, но ние в момента разглеждаме това, което е изведено като потребности на национално ниво касаещи млади фермери. Какво е нужно още за тях да се направи, за да станат по-конкурентоспособни, по-развити и по-устойчиви.

ИЛИАС САРНУК: Разбрах ви, точно така ставаше въпрос и за улеснено финансиране от банки, от други институции и това е свързано, но ОК ще проверя въпроса какъв е.

ПРЕДС. ВЕРГИНИЯ КРЪСТЕВА: Тази тема има място на по-късен етап, когато ще разработваме интервенциите. Така, че тогава може да я обсъждаме по-детайлно.

ИЛИАС САРНУК: Благодаря.

ПРЕДС. ВЕРГИНИЯ КРЪСТЕВА: Виждам, че Валентина Васильонова вдига ръка, заповядайте!

ВАЛЕНТИНА ВАСИЛЬОНОВА: Благодаря. Аз съм от Федерацията на синдикатите от земеделието. Ние изпратихме нашата позиция, но когато става дума за цел 7 мисля, че ни липсва нещо, което в момента обсъждаме. Повече от два програмни периода се коментираше една мярка във връзка с подмладяването на фермерите, а именно мярката възможността за залагане на мерки за приемственост....(прекъсната връзка).

Мисля, че това не го виждаме и в материала, който бяхте изпратили, но може да помислим върху него. Най-малко имаме опита от двата програмни периода, в който тази мярка не успя да сработи. Проблемът с демографската ситуация на младите фермери продължава да е същият.

Тук си запазвам правото по-късно да взема думата и когато става дума за трансфер на знания, след като се споразумяваме, че ще го коментираме по-нататък, тук също имаме препоръки, в които да има по-голяма свързаност между потребностите от обучение, възможностите за обучение и консултации, не само през Съветите за служба в земеделието и разбира се и фермерски организации, но да бъде свързано и с Центровете за обучение и квалификация, институти, университетски центрове и т.н.

Благодаря.

ЛОЗАНА ВАСИЛЕВА: Извинявайте, но не чухме, тъй като прекъсна връзката за кои мерки визирате, че не са сработили? Не стана ясно за кои мерки говорите.

ВАЛЕНТИНА ВАСИЛЪОНОВА: Става дума за обсъжданите преди време мерки за възможност за прехвърляне на стопанства от фермера към младия му наследник, така да кажа.

ЗАМ.-ПРЕДС. ЛОЗАНА ВАСИЛЕВА: Да.

ПРЕДС. ВЕРГИНИЯ КРЪСТЕВА: Заповядайте!

СИМЕОН КАРАКОЛЕВ: Ако може нещо да добавя. В тази връзка е и моят коментар. Това, което госпожата казва в момента, тоест не в момента, а в изтичащият програмен период, а и в предния се случваше масово по мярката „Млад фермер“ само, че това беше един негласен метод за унаследяване по-скоро на бизнеса и наистина в контекста на изострящата се демографска криза в страната мисля, че една подобна мярка, тоест като приоритет дори, би следвало да намери място и въобще като функция на новите стратегически планове.

Няма нужда да се мотивирам в това, което казвам. Предполагам, че повечето от тези, които се занимават с проекти и програми са наясно как масово дядовци прехвърляха на внуци, бащи на синове и т.н., с една единствена цел да се усвоят 25 хиляди евро по мярка „Млад фермер“.

Благодаря Ви.

ПРЕДС. ВЕРГИНИЯ КРЪСТЕВА: Благодарим за коментара, но това наистина е тема, която ще обсъждаме като започнем разработването на мярката, което е съвсем скоро, защото мярката за „Млад фермер“ е съвсем от първите, които предстои.

Заповядайте, господин Костадинов!

КОСТАДИН КОСТАДИНОВ: Искам да подкрепя предложението на Явор Гечев браншови организации да могат да бъдат включени и да могат да обучават. Минахме два периода, в които видяхме Национални служба съвети в земеделието какво направиха, как работиха и т.н.

Апелираме още един път това да стане възможно и да бъдем включени всички асоциации, защото няма кой да научи младите по-добре от нас. Това е.

ПРЕДС. ВЕРГИНИЯ КРЪСТЕВА: Благодаря, това отново е по цел 10, която предстои да разглеждаме и наистина касае вече разписването на самата интервенция, но благодаря за коментара.

Заповядайте, госпожо Георгиева!

ТАНЯ ГЕОРГИЕВА: Искам да взема отношение по предложението за мярката за унаследяване на стопанства, която доколкото не ме лъже паметта ние не сме програмирали за да кажем дали се прилага или не.

Искам да кажа това в контекста, като си направих труда да видя, че изложените приоритети по всички специфични цели, които коментираме в рамките на тази ТРГ към момента са 70 приоритета. Ясно е, че няма всеки приоритет да е свързан с интервенция, най-вероятно някоя интервенция ще покрива няколко приоритета обаче все пак гледаме какво правят и европейците, европейците са идентифицирали австрийците специално 53 приоритета в техния Стратегически план. И тук искам да се върнем в полето на реалистичността, когато коментираме, предлагаме и дискутираме дори и на този ранен етап, действително да знаем, че ние сме с ограничен финансов ресурс, който много умело трябва да го разпределим, особено сега когато толкова много заинтересовани страни с толкова много интереси трябва да можем да постигнем баланс.

Така, че действително винаги да ни свети тази лампа, колко приоритета избираме, колко мерки ще прилагаме, като всички в годините назад сме били в една и съща дискусия и аз съм била част от тези дискусии, когато винаги сме коментирали защо толкова много мерки, защо толкова много подмерки?

Може би е удачно сега когато и ресурса е по-съкратен да можем наистина да отсеем приоритетите, които са важни и след това под някаква форма да редуцираме

всички безкрайни мерки и подмерки, които в крайна сметка препрограмираме или не стартират.

Благодаря за коментара и ако може да преминем на другата цел, защото виждам, че се разсейваме с други коментари.

ПРЕДС. ВЕРГИНИЯ КРЪСТЕВА: Благодаря за изказването.

Има ли други желаещи по цел 7 да вземат отношение? Не виждам.

Точка 2

Обсъждане на предложения и коментари по Специфична цел 3: „Подобряване на позицията на земеделските стопани във веригата на стойността“.
(върщане)

ПРЕДС. ВЕРГИНИЯ КРЪСТВА: Преди да преминем към следващата цел 8, ще се върнем на цел 3 и корекцията, която предлагаме на потребност 1 и Елена Александрова ще я прочете, надявам се Явор Гечев и Симеон Караколев да са на линия и всички, които имаха отношение за да чуят редакцията, която предлагаме.

Заповядайте!

ЕЛЕНА АЛЕКСАНДРОВА: Госпожо Кръстева, ние се опитахме да намерим баланс между искането и това, с което разполагаме към момента. Ще се опитам да бъде много кратка, за да не губя от времето на колегите по другите цели.

Тъй като предполагам, че всички знаят, че така или иначе потребностите са изведени на анализа, а ние няма как да се отклоним от него, но мисля, че намерихме форма, която да бъде удовлетворяваща.

Предложението, което имаме е следното:

В началото на изведената потребност „Повишаване нивото на организираност на земеделските стопани“ първите две изречения да бъдат преформулирани по следния начин:

„Малък брой активни членове в организации и групи и ниското равнище на организираност на земеделските производители, както и в други форми на коопериране измерено с дял на търгуваната от обединенията...“, групи и организации ги заменяме с обединенията, за да става ясно, че са всички форми на обединения, „...търгуваната от обединенията продукция в общия дал на продажбите на земеделската продукция са характеристиките, които определят слабия ефект на

функционирането на групите, организациите и другите форми на традиционно коопериране“.

Традиционно коопериране е терминът, който използван в SWOT анализа.

След това отдолу, в резултат на анализа са изведени, че основните проблеми се дължат на дребно стоковия характер на земеделските стопани и от друга страна ниското ниво на организираност в аграрния сектор.

Тук мисля, че е удачно да се преформулира, че всички тези неща, които предлагаме са важни за малките, средните производители, групите, организациите, земеделското коопериране, фермерското коопериране, както и други форми на обединения.

Това удовлетворяващо ли е?

Мисля, че обхванахме всички термини, които желаехте да присъстват.

ПРЕДС. ВЕРГИНИЯ КРЪСТЕВА: Благодаря, освен че сме ги обхванали термините, както и Елена Александрова каза ние все пак трябва да се придържаме към данните, които са налични в големия SWOT анализ.

Мисля, че така както чух звучи и вече включващо и другите форми, тоест не говорим само за организации и групи, но все пак моля Явор Гечев и Симеон Караколев да кажат, както и Стоилко Апостолов също, разбира се всички участници.

ЯВОР ГЕЧЕВ: Веднага давам коментар. Има световни две наименования по отношение, те са сдружаване и коопериране, които на практика означават едно и също нещо.

На мен ми се струва, че или трябва да бъдат махнати всички форми, или да бъдат сложени всички форми, защото как да ви кажа, аз представлявам организация, която обработва 14 – 15 % от обработваемата земя в държавата. Кажете ми като сме единствената организация по закон кооперативна как ще изброите организации на производители и няма да изброите нас? Казвам ви го съвсем откровенно. Имам проблеми с членовете как да им обясня защо всеки път ни забравят някъде.

От тази гледна точка моите предложения са няколко:

Първо, точката да бъде преформатирана в следния вариант, не знам защо се бяга от думата „сдружаване или коопериране“. Повишаване нивото на коопериране, преработката и търговията на земеделски продукти. Мисля, че е изключително конкретно и не е обло и няма нужда да е обло тук в тези текстове.

Второ, мисля че трябва и пак ви казвам, че трябва да бъдат изброени няколко неща освен тези и те са: земеделски кооперации плюс фермерско коопериране, което обхваща и коопериране, което колегите казаха във всичките му форми, включително и през неправителствени организации. Не ми се иска да приемам текст, в който едните са изброени, а другите не, което означава, че се приоритизират едни структури, а други не, или ги приоритизираме всички или ги махаме всичките, това е принципът.

Мисля, че много детайлно познавам правилата и пак казвам тук малко или много(прекъсната връзка).

ПРЕДС. ВЕРГИНИЯ КРЪСТЕВА: Господин Гечев, връзката прекъсна и нищо не се чува.

ЯВОР ГЕЧЕВ: ...Стратегическият план може да се отклонява от анализа. Анализът, би следвало в ..., защото това е политически документ и той трябва да стъпва на експертизата, той дава политически приоритети за следващите седем години. Ние сме абсолютно в правото си да запишем каквото искаме в този документ, стига на практика да има съгласието за това. И ООН казва в редица документи, че това е топ приоритета по отношение на земеделието, не мисля, че има кой знае какъв проблем.

ПРЕДС. ВЕРГИНИЯ КРЪСТЕВА: Нека да чуем и други коментари по темата.

Ще си позволя да не се съглася. Ние не се опитваме да приоритизираме, но колегите ще направят коментар. Искам да чуя и останалите, които взеха отношение по темата Симеон Караколев и Стоилко Апостолов имате ли желание да вземете отношение?

СИМЕОН КАРАКОЛЕВ: Да.

Това е наистина така, новите текстове или това, което преди малко Елена Александрова изчете наистина задоволява в голяма част нуждата от по-широка представителност като тук ще подчертая на производители обединени в различни икономически и юридически структури. Тоест, но пак подчертавам производители. Тук не искам да влизам в дебат с Явор Гечев, много често съм му се обаждал в различна връзка да подкрепям доста от неговите идеи, но в случая що се касае за Програма за развитие на селските райони и що се касае за сдружаване на фермери и

на производители аз не съм съгласен, че собствениците на земя са производители. Тоест, ако тези собственици утре се регистрират като земеделски производители и си създадат някакво малко микро стопанство и каквото и да е, тогава образуват някаква форма на коопериране, аз съм съгласен, че те ще бъдат и можем да ги сложим под един знаменател с животновъди, със зеленчукопроизводители, овощари и т.н., обединени отново казвам в икономически и юридически такива структури, като ние не ги дефинираме дали ще бъдат ООД-та, може дори да бъдат регистрирани по Закона за кооперациите, но стига самите те като съдружници или като членове да бъдат производители. Това исках да кажа.

В заключение, така както сте го допълнили мисля, че отговаря на поставените от нас въпроси, специално от мен.

Благодаря.

СТОИЛКО АПОСТОЛОВ: Искам само да ви върна, че темата на този приоритет е „Интегриране на земеделските производители във веригата на доставки“, а не изобщо подпомагане на земеделските производители. И в тази връзка не съм съгласен, че една, две форми има в света, напротив формите са може би двеста. Познавам опита във Франция, където има едни т.нар., в които участват специално във Франция около 400 хиляди семейства и производители, за т.нар. система на доставки, в която потребителите разпределят това, което са произвели фермерите. Тези форми на доставки, на продажби са толкова разнообразни в момента, че ако се фиксираме в две форми кооперации и търговски дружества тук е безсмислено. Просто трябва да се остави вратата по-широко отворена, но наистина когато след това се програмира да се имат предвид и тези форми на вериги на доставки. Говорим за достъп на производителите във веригата на доставки, а не изобщо подпомагане на производителите отново в някаква форма. Тук касае доставките.

Така, че общо взето съм съгласен с редакцията на текста.

ПРЕДС. ВЕРГИНИЯ КРЪСТЕВА: Благодаря.

Елена Александрова ще направи коментар, тъй като наистина ние бягаме от това да ги изброяваме, дори тук в чата виждам, са изброени и други видове кооперации, рискуваме да изпуснем някои и други форми на сдружаване, така че общото понятие „Други форми на коопериране“, което е в началото, и след това

изброени земеделски и фермерски кооперации считам, че се покриват исканията на господин Гечев, но нека все пак Елена Александрова да направи коментар.

ЕЛЕНА АЛЕКСАНДРОВА: Последното изказване беше много уточняващо. Тук става въпрос за веригата на стойността. Може би не сте ме чули в началото, но най-накрая всички проблеми, които са изведени и всички предпоставки, които могат да бъдат определени за всички форми на сдружаване ги обобщаваме, като не сме изпуснали нито малките производители, средните производители, групите, организациите, фермерското коопериране, земеделското коопериране и други форми на обединение и така си оставаме възможността наистина да не пропуснем някой.

Просто всички основни са споменати, точно така както Вие искахте да бъдат споменати, никой не е пропуснат. Ако тръгнем да ги изброяваме поотделно всички наистина ще пропуснем някой и ще бъде след това по-голям проблем.

ПРЕДС. ВЕРГИНИЯ КРЪСТЕВА: Приоритет не сме дали на групи и организации, те са по регламент.

ЕЛЕНА АЛЕКСАНДРОВА: Не сме дали приоритет, просто в няколко изречения в анализа е казано, че следва да се приоритизира мотивацията за сдружаване, тъй като оттам идват много големи проблеми в сектора, което обхваща всичко. Ако ви притеснява „членство в ГП и ОП“, то ще бъде „в членство в обединения“, така или иначе ние отдолу подробно обясняваме какви обединения, групи, организации, малки, средни производители, фермерско коопериране, земеделско коопериране и други форми на обединения.

Мисля, че това напълно удовлетворява всички искания.

ЯВОР ГЕЧЕВ: Може ли една последна молба.

Съгласен съм, просто духа на този текст когато е правен е направен на базата на анализа, който всички знаем, че не струва, но това е друг един въпрос. За това тези са изведени, защото там не са си направили труда да

ПРЕДС. ВЕРГИНИЯ КРЪСТЕВА: Господин Гечев, извинявайте, една година гледахме анализите.

ЯВОР ГЕЧЕВ: Един момент да завърша. Ще съм много добронамерен.

Аз абсолютно съм съгласен, че трябва да се поощряват абсолютно всички форми на коопериране и ние в следващите години всички ние като браншовици и като

хора в земеделието ще си говорим изключително много за кооперирането, гарантирам ви за това.

Съгласен съм, правя компромис изключително голям, съгласен съм по отношение на текстовете, една последна молба. Нека да напишем едно изречение, че трябва да се поощряват всички форми на коопериране и те са равни като приоритизиране, нищо повече.

Мисля, че това е достатъчно добре и мисля, че това на практика ще удовлетвори всички коментари на колегите. Факт е, че ние всички казваме, че това трябва да е приоритет във всичките му форми и че ние трябва да работим на практика за юридическата му част на нещата.

По-нататък разбира се в конкретизирането на различните неща аз ще ви предложа писмено включително доста от нещата, но ми се иска наистина всички ние този път да постигнем някакъв успех...

Конкретното ми предложение е да не се бяга от тези две думички, защото тук има организираност. Или е сдружаване и коопериране, организираност може да е вътрешна организация на организациите, тоест нека да се напише: „Сдружаване и коопериране“, и че всички форми на конкуриране са приоритизирани и са равни на практика в приоритетите.

Мисля, че това устройва на практика вече цялостно нещата.

Благодаря на всички колеги за дискусията. Тя беше ползотворна за мен много сериозно.

ПРЕДС. ВЕРГИНИЯ КРЪСТЕВА: Приемаме този коментар с малко уточнение, че ние не приоритизираме и текст, че нещо приоритизираме няма да има. Това няколко пъти го повторих.

Заповядайте, госпожо Георгиева!

ЯВОР ГЕЧЕВ: Извинявайте, неправилно съм разбран, че са приоритет всички за развитието на държавата в следващия седемгодишен период, това ми е идеята, а не че приоритизираме едно или друго.

ТАНЯ ГЕОРГИЕВА: Извинен сте, само да ти кажа, прощавайте за отклонението към Явор Гечев, имаме интервенция сътрудничество и при това, че имаме регламент с легален превод на български език, да и на мен ми е трудно в настоящия програмен период да си изкълча езика и да кажа бенефициер при

положение, че използваме сума време бенефициент, сега извиваме някакви ръце нещо, което в регламент е записано сътрудничество, ние да го пишем коопериране. Така, че според мен малко по-градивно. Ясно е, че сътрудничеството е коопериране, сътрудничество, обединение и т.н., а дали сега ще напишат коопериране и сътрудничество не е от първостепенна важност, извинявай много.

Сега наистина, ако ми позволите да премина на специфична цел 3, извинявам се отново за лиричното отклонение.

Започвам с втория приоритет „Подобряване на позицията на земеделските стопани във верига на стойността на специфичната цел“. Ако може да дадете малко повече пояснение и коментар каква е била идеята при формулировката в приоритет 2, да се реферира само към малките земеделски стопанства – „подобряване пазарния достъп на малките земеделски стопанства“, защото малките, средните и междинните между малки и средни едва ли са с някакъв завиден пазарен достъп?

Това е единият ми въпрос, ако може да поясните. И естествено доколко подобряване на пазарния достъп касае всички земеделски производители в този контекст.

След това по отношение на SWOT анализа в частта възможности на слабите страни в точка 4 е посочено: „Подкрепа на дейностите на преработвателните предприятия за обслужване на сеграционни процеси и т.н.“, а в точка 1 на възможностите е посочено „Подкрепа на инвестициите на преработвателните предприятия в собствено производство на суровини или собствена преработвателна база“.

Веднага отивам на изведения дефиниран приоритет 6, където е изписано: „отдаване на приоритетни инвестиции на земеделски производители в собствена преработвателна база“.

В тази връзка на този коментар към момента въпросът ми към Вас е дали считате за удачно, че насърчаването и подкрепата на земеделските производители в собствена преработвателна база би следвало също да влезе ясно изписано към възможностите, за да се „върже“ чисто логически изведения приоритет? Това е второто.

Третото нещо е, докато прочитам формулировката на приоритет 4 и приоритет 5, се опитам да си представя някаква интервенция.

Може ли все пак да дадете някаква индикация или някаква насока как „разширяване и развитие на мерките и механизми за борба срещу нелоялни търговски практики“ – приоритет 4 или „засилване на контрола на вноса на суровини“ в приоритет 5, би работило като някаква чисто хипотетична интервенция в Стратегическия план?

Поне за мен това е ново, не знам за колегите, но мисля, че и за тях би било интересно, дори и като индикация на някаква интервенция.

Благодаря.

ПРЕДС. ВЕРГИНИЯ КРЪСТЕВА: Преди да дам думата на Елена Александрова за коментар ще започна отзад напред, за да кажа, че не сме тръгнали от интервенциите към извеждането на потребностите. Процесът е обратен, така че тук все още нямаме готова интервенция. Когато започнем тяхното писане ще го говорим.

Заповядайте, госпожо Александрова за коментар по останалите.

ЕЛЕНА АЛЕКСАНДРОВА: Отбелязах си и ще се опитам на един по един да отговоря на вашите въпроси. Ако има нещо вие ще уточнявате, ако на нещо на отговарям.

На първо място, по отношение на подобряване пазарния дял за малките земеделски стопанства. В резултат на анализа се оказва, че голяма част от земеделските производители не са интегрирани във веригата на стойността. Информацията от последните изследвания показва, че делът на стопанствата с над 50 % от продукции оставащи в стопанствата за 2016-та е около 20 %. Те са обобщили, че достъпът до пазара става по-скъп и по-труден заради необходимостта от въвеждане на нови стандарти и изисквания. Тук са посочени малките, но става въпрос и за средните. Това е изведено като общо, не са изключени.

По отношение на второто ви питане, тъй като в слабите страни споменахте, че е изведена точка 4 и не е достатъчен потенциал, нали така беше точка 4 от слабите страни на SWOT-а?

ТАНЯ ГЕОРГИЕВА: Коментирах във възможностите, които са дадени в SWOT-а тук, точка 1 и точка 4.

ЕЛЕНА АЛЕКСАНДРОВА: Да точка 1 и точка 4.

ТАНЯ ГЕОРГИЕВА: Тъй като са логически свързани.

ЕЛЕНА АЛЕКСАНДРОВА: Да, точно така. Точка 1 е намаляване на дела на първичното производство в сектор, мляко, месо, плодове...

ПРЕДС. ВЕРГИНИЯ КРЪСТЕВА: Във възможностите.

ЕЛЕНА АЛЕКСАНДРОВА: Във възможностите точка 1 е в подкрепа на инвестиции в преработвателни предприятия в собствено производство на суровини или в собствена преработвателна база е във връзка с точка 4 от слабите страни. Ако е пред вас можете да го видите, където е изведен, недостатъчният потенциал за иновационни внедрявания поради относително малките размери на предприятията. Тази възможност е обвързана с идентифицирана слаба страна.

ТАНЯ ГЕОРГИЕВА: Един момент, ще ви прекъсна. Абсолютно съм съгласна, касае хранително-вкусовите предприятия, точно така.

ЕЛЕНА АЛЕКСАНДРОВА: Да.

Точка 4 е подкрепа на дейността на преработвателните предприятия за обслужване на интеграционни процеси. Това е изведено и беше в 6 и 7, а ние сега го обединихме в една потребност, защото в резултат на анализа е установено, като е използван индикатор добавена стойност, че много голяма част от преработвателните предприятия се затрудняват, натоварени са частично, защото не могат да ползват местни суровини и разчитат основно на внос, поради което се оскъпява продукцията им в резултат, на което следва да бъде обвързан от една страна с местни суровини и от друга страна за да отговорят на новите изисквания да се модернизират, за да могат все повече да бъдат в съответствие с въвежданите изисквания да могат да внедряват и иновации.

ТАНЯ ГЕОРГИЕВА: И с това съм съгласна.

ЕЛЕНА АЛЕКСАНДРОВА: Добре.

ТАНЯ ГЕОРГИЕВА: Въпросът е, че към изведения приоритет 6, говорим за приоритет на инвестициите на земеделските производители в собствена преработвателна база, което достатъчно ли е да го обвържем, че имаме слаба страна значителен дял от земеделските производители практически е изключен от веригата за(прекъсната връзка), достатъчно ли е или за по-голяма прецизност е редно във възможностите където казваме, че подкрепа на инвестициите не само в преработвателните предприятия за собствена производствена суровинна база или

преработвателни мощности, а и подкрепа на инвестициите на земеделските производители в собствена преработвателна база. Това е единственият въпрос.

С всички аргументи съм съгласна и с целия SWOT съм съгласна, с изведения приоритет, с формулировката и аргументите шест където става дума за насърчаване на земеделски производители за собствена преработка също съм съгласна. Чисто технически и логически ми беше въпроса дали е удачно да се прибави към възможностите?

ЕЛЕНА АЛЕКСАНДРОВА: Удачно е, мисля че го имаше в резюмето, ще го прецизираме и тук като изречение, няма проблем, съответства напълно на нещата така, че не е в повече.

ЯВОР ГЕЧЕВ: Напълно подкрепям Таня Георгиева в казаното, според мен това трябва да е приоритет винаги е било и сме го говорили, че в собствена база просто на базата на това, което говорим или кооперативна такава, защото една от мерките по отношение на този целия приоритет е малките да се сдружават по някакъв начин и да имат собствена..., или собствени пазарни отношения заедно. Собствена или кооперативна такава, просто да бъдат вписани като думички. Това ми е конкретното предложение.

Благодаря.

ЕЛЕНА АЛЕКСАНДРОВА: Точно това, което казахте и Вие и Таня Георгиева е заложено и ако е пред вас можете да го видите в последния абзац на точка 6 „Необходимо е проследяване на капацитета на преработвателните мощности с отдаване на приоритет на инвестиции в земеделски производители в собствена преработвателна база с преработки със стандарти за качество и използване на местни суровини.

Така, че приема се бележката ще го прецизираме за да стане още по-ясно. Съответства на изведеното в анализа, поради което няма проблем.

ПРЕДС. ВЕРГИНИЯ КРЪСТЕВА: Заповядайте!

СВЕТЛАНА БОЯНОВА: Понеже не можах да прегледам всички становища ние хубаво си коментираме този въпрос с вас днес, обаче има ли някакво становище на хранително-вкусовия бранш, че говорим за суровинни бази и за преработка? Има ли някакво становище по тази тема на Хулиян за малките и средните фермери?

Как без да чуем всички мнения въобще ние коментираме това не е пълната картинка, аз съм сигурна, че не стоят само така нещата както в момента ги говорим. Има ли някакви становища? Просто аз не знам, може да има.

ПРЕДС. ВЕРГИНИЯ КРЪСТЕВА: Сега колегите ще проверят дали има конкретно постъпило становище, но има анализ на хранително-вкусовата промишленост.

СВЕТЛАНА БОЯНОВА: Да, но те не участват в групата.

ПРЕДС. ВЕРГИНИЯ КРЪСТЕВА: Хулиян е член на ТРГ-то, така че той има право да участва, поне до момента и вчера го нямаше и днес го няма, но има такава възможност при желание може да участва.

Други изказвания?

СВЕТЛАНА БОЯНОВА: Има Съюз на преработватели на плодове и зеленчуци, млекопреработватели, в смисъл няма ги тук. Имам предвид, че не са членове на ТРГ-то, а те са ключови точно специално за преработката и те трябва да кажат какви са съображенията и защо не се случва тази верига на доставки, било с малки, било с големи. Тук имаше държавни помощи предвидени за тях за изкупвачите. Струва ми се повърхностно по този начин да погледнем без да чуем изобщо преработвателния бизнес. В крайна сметка всички земеделци и малки и големи зависят от преработвателния бизнес и какво те биха искали да купуват най-общо казано от нашите земеделци и според мен такъв синхрон аз поне не виждам в момента в дискусиата, тоест липсва ми и другата гледна точка. Това просто искам да кажа.

ПРЕДС. ВЕРГИНИЯ КРЪСТЕВА: Госпожо Боянова, преди да стартираме заседанията на ТРГ потребностите са представени на заинтересованите страни пред абсолютно целия бранш. Там също са обсъждани. Отделно те са публикувани на страницата на министерството. Всеки може да се запознае, дали е преработвател, дали е най-обикновен земеделски производител или е човек, който нищо не разбира от земеделие, всичко това е обществено достъпно и всеки, който се интересува може да се запознае и да направи коментар.

Знаете и за имейла, който е специално направен за ОСП, там получаваме становища и от хора, които не са членове на ТРГ, които са може би частни лица

зеделски производители и т.н. Всеки, който има желание да си даде становището е добре дошъл. Това сме го казвали.

СВЕТЛАНА БОЯНОВА: Така е, но въпроса е, че не знам дали е получено от поне един преработвател становище? Това попитах, защото не съм преглеждала всичко.

ПРЕДС. ВЕРГИНИЯ КРЪСТЕВА: Колегите търсят в момента обаче обемът е прекалено голям и в момента е трудно да отговоря дали имаме становище получено от поне един преработвател. Ако намерим нещо ще кажа малко по-късно по време на заседанието.

СИМЕОН КАРАКОЛЕВ: Искам едно нещо да дам като вметка Светла Боянова преди малко каза нещо, което е много интересно и последните тридесет години аз си мисля, че това е препъни камъка за голяма част от малките и средни стопанства. Тя каза, те са зависими за малките и средните от преработвателите.

СВЕТЛАНА БОЯНОВА: Всички, не само малките, но и всички за зависими, защото те са заедно скачени.

СИМЕОН КАРАКОЛЕВ: Една маса от производители на качествена суровина да бъдат зависими от една шепа хора е най-големият проблем. Казвам го това, защото това не го бях чувал доста отдавна някой да го казва особено на такъв форум, но това е ключът. Тоест колкото по-скоро тази зависимост бъде разбита и бъде обърната обратно, че преработвателят трябва да бъде зависим от тези малки производители, толкова по-скоро ние ще излезем от този омагьосан кръг. Това исках само да кажа, защото ми дойде малко как да каже емоционално, точно тази фраза за зависимостта.

Тази зависимост всички ние трябва да пречупим, защото докато я има тази зависимост ще има една маса производители, които съществуват, те не печелят, те не прогресират, те съществуват и на тяхна сметка една шепа преработватели, които наистина са доста конкурентоспособни. Това исках да кажа.

Благодаря за вметката.

ПРЕДС. ВЕРГИНИЯ КРЪСТЕВА: Благодаря.

Други изказвания, защото се върнахме инцидентно на цел 3, ако няма други изказвания и коментари да продължаваме нататък.

Заповядайте!

СТОИЛКО АПОСТОЛОВ: Само един въпрос по SWOT анализа. Виждам, че тук в слабите страни са изброени четири много важни слаби страни, които касаят биологичните продукти и биологичния пазар, а отдолу в ... потребностите няма никъде и думичка, дали не им е мястото тук или просто трябва да се добави нещо и за биопроизводителите и биопродуктите?

В слабите страни можете да видите от осма слаба страна надолу всички касаят липса на пазарна информация за биопродуктите, липса на преработвателни предприятия, като много неща са изброени, а след това в текстовете по-долу, които описват потребностите липсва и дума за това нещо. Пропуск ли е? На друго място ли има написано нещо, което да адресира тези слаби страни?

ЕЛЕНА АЛЕКСАНДРОВА: Не е пропуснато, има го на няколко места, може би вие не сте го забелязал. Има го навсякъде, защото като е идентифицирано като слаба страна има и насърчаване и сдружаване на биопроизводителите. В потребност 6 също го има. Преработка на страни с биологични, традиционно специфичен характер, защитено географско указание, те вървят в тази група. В точка 2 – подобряване на пазарния достъп. Още в първото изречение дори, има ги не са пропуснати.

СТОИЛКО АПОСТОЛОВ: Добре, благодаря.

ПРЕДС. ВЕРГИНИЯ КРЪСТЕВА: Други изказвания?

НАДЕЖДА РАНГЕЛОВА: Искях само да добавя, така и така сме се върнали на цел 3 за нашия сектор много затруднено е движението на стоката по цялата верига, като започнем от изкупуването на животни, преминаването на много малка част от реалните кланета на животни през кланици и най-вече касаещо и трета точка е липсата на прилагане на системата за класификация на трупното говеждо месо.

Това е нещо, което лично аз не мога да преценя къде в тази потребност бихме могли да го отразим или дали вече по някакъв начин е отразено?

Знам, че тя са прилага и имаме процедура за прилагане, но на практика не се прилага по редица причини. По-скоро дали бихме могли да помислим как да стимулираме участниците по веригата да изискват, да търсят и да прилагат това класифициране тъй като то е ключово важно и в двете посоки и за това животновъдите да се стремят и да желаят да подобряват качеството на животните,

които отглеждат с направление „Месо“ така и за самите преработвателни предприятия, за да получават една стандартна унифицирана стока, по-скоро суровина, и съответно вече и за крайния клиент. Така, че не знам дали бихме могли да го включим по някакъв начин.

Благодаря.

ПРЕДС. ВЕРГИНИЯ КРЪСТЕВА: Това по-скоро е предмет на национално законодателство, но дайте някакво писмено предложение какво конкретно предлагате.

НАДЕЖДА РАНГЕЛОВА: Добре, ще го оформим малко по-детайлно и ще го изпратим.

ПРЕДС. ВЕРГИНИЯ КРЪСТЕВА: Да, но нека да е в рамките на обозримо бъдеще.

НАДЕЖДА РАНГЕЛОВА: Добре, благодаря.

ПРЕДС. ВЕРГИНИЯ КРЪСТЕВА: Други коментари? Няма.

Преминаваме към следващата точка от дневния ред – специфична цел 8.

Точка 4

Обсъждане на предложения и коментари по Специфична цел 8: „Насърчаване на заетостта, растежа, социалното приобщаване и местното развитие в селските райони, включително биоикономиката и устойчивото горско стопанство“.

ПРЕДС. ВЕРГИНИЯ КРЪСТЕВА: Ще бъде представена от Светослав Цеков, който е тук при нас.

Заповядайте, господин Цеков!

СВЕТОСЛАВ ЦЕКОВ: Здравейте!

Първо, искам да благодаря за постъпилите коментари и постъпилите предложения. Също така искам да кажа, че болшинството и по-голямата част от тях са приети и отразени.

Набързо ще се опитам да ви кажа кое, къде и как е отразявано като е взето предвид това, което е постъпило като коментар.

На първо място, предложенията в сектор „В и К“ допълнителни или нови водоизточници и пречистване на питейна вода. Подобряване на водоснабдителни мрежи. Изграждане на канализационни системи и пречиствателни станции на населени места под 2 хиляди еквивалент жители. Това са всички приети коментари и бележки. Отразени са както в таблицата към SWOT анализа, така и в потребностите. Предполагам, че сте ги видели.

Добавени са и нови точки също така в потребностите, които да отразяват тези приети бележки.

Продължавам по-нататък. По отношение искането за разширяване на анализа за маргинализираните групи същия е разширен от изпълнителя. Имахме една бележка, в която искаше да бъде включено изграждането на модерна широколентова инфраструктура, която да ускори и подобри достъпа до високоскоростен интернет. Също така бързо въвеждане на електронно управление и на публични електронни услуги. Отразен е този коментар, приета е бележката. Отразен е и в потребностите и в таблицата.

Имаше коментари по отношение на подобряване на енергийната ефективност и възобновяемите енергийни източници в обществени сгради. Също така подобряване на образователна инфраструктура. Приети са коментарите и са отразени бележките на необходимите места.

Имахме предложение за отпадане на някои текстове и по-конкретно разширяване на здравните и социалните мобилни услуги. Приета е бележката, отпаднал е текстът.

Също така имаме по потребност 6 предложение за прецизиране на текста. Текстът е прецизиран.

Общо взето това е по постъпилите бележки по тази цел. Оставам за коментар.

ПРЕДС. ВЕРГИНИЯ КРЪСТЕВА: Благодаря.

Заповядайте, за дискусия!

Заповядайте, господин Здравков!

ИВАЙЛО ЗДРАВКОВ: Във връзка с цел 8, ние смятаме, че този анализ е изключително важен, тъй като обвързва социалното и икономическото развитие на селските общини. Още повече, че той прави препратка и по отношение на някои от

инвестиционните инвестиции, които ще бъдат. Това, което обаче нас лично доста ни притеснява са следните неща:

Първо, има разминаване(прекъсната връзка), по отношение на самия анализ, който е качен на сайта на Министерството на земеделието и разминаване от резюмето, което ни беше предоставено по ТРГ. Разминаването касае модифицирана дефиниция, тоест ново понятие за селска община. В анализа, който би следвало да е официалният документ са посочени 20 хиляди, а в резюмето са посочени 15 хиляди. Не става ясно кое е правилното. След което има посочени 17 общини, на които не е ясна съдбата, тоест те остават ли в селските общините или излизат от селските общини?

Казвам това, защото на две места в резюмето предоставено за първо ТРГ има две различни твърдения по отношение на тези 17 общини, още в началото се твърди, че те остават, а малко по-надолу обаче се твърди, че те излизат.

Още предният път маркирах това, не знам дали някой може да отговори след малко, защото това е важно.

Също така е посочена не коректна бройка от общините, които всъщност ще отпаднат след модифицирано понятие и тук е въпросът кое е правилното – 15 или 20 хиляди, защото на първото ТРГ доколкото си спомням всички говорихме за 15 хиляди, само че в реалният документ е 20 хиляди?

Другото много важно нещо е, че има разминаване от анализа и резюмето по отношение на сектор „Туризм“. В самия анализ много подробно е описана самата нужда от този сектор. Нуждата е огромна, което е така и след малко ще обясня нашата позиция по този въпрос.

В анализа, по-скоро в резюмето се извежда, тоест заключение, че България е достигнала абсолютният си предел в направлението и не би следвало да бъде инвестирано в туристическа инфраструктура, както в ресторанти и подобен тип заведения, а би следвало да бъде инвестирано в дейности от типа лечебници, старчески домове и подобни, което е копи пейст от мярка 6.4 в момента, а всички знаем, че мярка 6.4 радикално се сбърка заради заложените подобни приоритети.

Отделно от това се посочва, че трябва да бъдат развити занаятите. Само, че ние два програмни периода сме свидетели на погрома на цялата занаятчийска гилдия по отношение на това, че в предходен програмен период 2007 – 2013 г., нищо не се

получи, поради грешно заложили приоритети, а в период 2020-та, Фонд „Земеделие“ реши да отхвърли всички проекти и заради, че това били скрити къщи за гости. Една бърза скоба, съда върна всички проекти с отделни мотиви, в които им обяснява колко е сбъркано цялото това нещо.

Това, което аз бих искал да попитам, защото това са неща, които са извод от анализи и те най-вероятно ще бъдат залегнали след това в интервенциите. Не виждаме логика да(прекъсната връзка), и да се спре инвестицията, защото аз наистина не знам кое е истина от цялото това нещо. Нито е направена справка с Министерството на туризма и по отношение на техния Стратегически план до 2030 година, където ясно е описана нуждата от инвестиране в подобна дейност. Тъй като къщите за гости станаха нарицателни въобще не става въпрос за това нещо, но не бива с лека ръка да бъде затриван целият този сегмент, който е един от секторите, който спомага икономическото развитие. Все пак заглавието „Социално икономическо развитие на селските райони и идеологията на Програмата за развитие на селските райони“ е тази, а не да се извеждат изводи за дейности, които по-скоро са някакъв социален елемент, а може би е сбъркана, тоест самия анализ за мен не е адекватен, но това е съвсем отделна тема.

Това, което ние предлагаме е следното: Нека да се направи, защото това не е направено и тъй като по райони общините имат различни нужди, да не се опорочава за пореден път интервенцията, която ще даде възможност да бъдат третираны не земеделски дейности в селските общини, а да бъдат направени по правилния начин. Преди време няколко пъти господин Томислав Дончев обяснява, че ще се разработят специални стратегии и планове за развитие на тези общини. Министерството на земеделието въобще взело ли е под внимание, ако въобще има нещо направено подобно, когато е приело този анализ за отправен. И в сферата на туризма и не само и по отношение на общинските възможни дейности, аз не знам дали има представители на Сдружението на общините, но нека и те да си кажат мнението, по отношение на възможностите, които се дават, защото аз честно казано не мога да направя връзка, тъй като е копи пейст горе долу от сегашната ситуация, но и копи пейст е и в самия анализ.

Това, което искам да ви кажа е, че би следвало да се направи наистина запитване към общините и по райониране да се определят възможните дейности. Не

може на общо основание и под общ знаменател вече два програмни периода се опорочават тези процедури, да се направи наистина нещо смислено, за да има адекватност когато започват да се подготвят проектите.

Благодаря.

ЗАМ.-ПРЕДС. ЛОЗАНА ВАСИЛЕВА: Благодаря за изказването. Вашето изказване на 100 % е същото каквото беше на първото заседание и не бих искала да повтарям отговорите още веднъж.

Тук също е госпожа Александрова, не смятам, ако желаете може да ѝ дадем и на нея думата, като започвам отзад напред с туризма и изведените необходимости от инвестиции. Тя много добре на първото заседание ви обясни как е направен анализа и как сме стигнали до този извод, че не е необходимо да се инвестира в нова туристическа инфраструктура в селските райони.

Относно населените места, които попадат в новата дефиниция за селските райони. Отново повдигнахме темата и на предходното заседание и уточнихме, че 15 хиляди е обхватът на новата дефиниция за селски райони, няма да останат бели петна, имаме официална комуникация с Министерството на регионалното развитие и благоустройството и общините с населени места над 15 хиляди население ще попаднат в обхвата на новата регионална програма.

ИВАЙЛО ЗДРАВКОВ: Може ли само да добавя нещо?

ЗАМ.-ПРЕДС. ЛОЗАНА ВАСИЛЕВА: Да.

ИВАЙЛО ЗДРАВКОВ: Това, което казвате не е точно така, защото предният път, а и няма как да ми е по-различно мнението, но предния път въобще не стана ясно и това може да го видите от стенограмата, която е предоставена, че госпожа Александрова на някои от колегите и на много голяма част от тези питання тя не можа да даде отговор и остана да се уточни впоследствие.

Така, че само искам да направя тази добавка, но наистина аз не разбирам, тъй като в момента се прави програмиране за седем години напред, не разбирам какви интервенции ще бъдат изведени от така заложения анализ. Ако може някой, който го е правил или вие като представители на министерството това да го разясните много ще ви бъда благодарен?

Благодаря Ви.

ЗАМ.-ПРЕДС. ЛОЗАНА ВАСИЛЕВА: Интервенциите ще ги разглеждаме на следващи заседания на Тематичната работна група, в момента разглеждаме изведените потребности, които са базирани на SWOT анализа.

ИВАЙЛО ЗДРАВКОВ: Абсолютно сте права, но изведените потребности нямат нищо общо с реалния живот в селските общини, това мога да ви го кажа от първо лице.

ЗАМ.-ПРЕДС. ЛОЗАНА ВАСИЛЕВА: Благодаря за изказаното мнение, ние не го споделяме.

Заповядайте, за други коментари и въпроси!

СИМЕОН КАРАКОЛЕВ: Искам само, ако може във възможностите някой да ми обясни точка 10 – Развитие на алтернативен туризъм в селските райони, където има съчетание на запазен горски фонд, исторически и културни забележителности, разнообразна флора и фауна. Тоест какъв е приоритетът на точно тази точка, защото по този начин например, където нямаме горски фонд запазен, но имаме нещо друго да кажем традиционна храна или някакъв хранителен продукт в този регион той ще попадне ли вътре и как да разберем, че ще попадне вътре в този приоритет?

ЯВОР ГЕЧЕВ: Може ли да продължа мисълта на господин Караколев, тук има текст, който хотелиерството....

СИМЕОН КАРАКОЛЕВ: Тъй като голяма част от крайния продукт на участниците в тази верига е храна, някакъв вид суровина, никъде не виждам акцентирано точно там.

ЯВОР ГЕЧЕВ: Противоречи на директните доставки господин Караколев, и взаимосвързаността на веригата, пряката верига.

СИМЕОН КАРАКОЛЕВ: Говоря само за алтернативния туризъм. Може да бъде винен и т.н., тоест тук само това имам предвид. Някой да обясни, на друго място ли е изведен подобен тип туризъм или всичко се заключава в алтернативния туризъм, защото той е конкретизиран само, където има запазен горски фонд, исторически и културни, а където има кулинарни такива?

ЯВОР ГЕЧЕВ: Ще продължа оттам откъдето свърши господин Караколев и частично това което каза Ивайло Здравков. Тук има текст, който казва, че хотелиерството, туризма и ресторантьорството са добре развитие отрасли в селските райони, поради което подпомагането им по Стратегическия план не би довело до

диверсификация на икономическите дейности в селските райони, което означава, че всичко по Закона за туризма, включително и хотелиерството, включително обаче и ресторантьорството, включително и кулинарния туризъм и фото лов и винарски туризъм, кулинарния мисля, че го казах, но ще го кажа за втори път, защото си заслужава, на практика е изхвърлено от програмата. Според мен тези текстове са малко на англо. Никой от нас не иска къщи за гости, но защо да няма ресторантьорство, включително пряко свързано и с местните продукти, които се произвеждат, кулинарен туризъм най-вече и винарски туризъм, който също е приоритет на държавата, тоест не би трябвало всички хотелиерски дейности по Закона за туризма да е на едно място, защото наистина в крайна сметка тук са изтървани между другото и природните забележителности, защото те са исторически, но има и природни дадености, такива за които и господин Караколев каза.

Според мен, текстовете малко трябва да се преработят и не всички по отношение на този голям отрасъл трябва да се забранява.

Още повече, че стратегията по туризма е малко по-различна от тези текстове. Според мен това трябва да се махне и това е последният абзац на първа точка, който на практика слага цялото хотелиерство, туризъм и ресторантьорство в един куп и би трябвало да се оставят вътре в приоритетите различните неща, които са туристически дейности, но не са къщи за гости. Пак казвам, кулинарен туризъм, взаимовръзката с местните продукти, фото-лов, природни дадености, достъпност на тях и такъв тип туристически и занаятчийски най-вече дейности.

Това ми е конкретното предложение и мисля, че става въпрос....(прекъсната връзка), защото горе са забранени всички, а долу частично се допускат някои от тях. Има противоречие в двата текста.

Погледнете го, това е последният абзац на първа точка.

МАЯ НИНОВА: Може ли да се включи в изказванията?

ПРЕДС. ВЕРГИНИЯ КРЪСТЕВА: Заповядайте!

МАЯ НИНОВА: Ще направя предложения от името на Министерството на образованието и науката и от Изпълнителната агенция и Оперативна програма „Наука и образование“.

Ние напълно подкрепяме и смятаме, че много правилно е идентифицирана потребност 5 за подобряване на състоянието на образователната инфраструктура. Тя

произтича и от анализа и от SWOT анализа, но тъй като както стана дума и вчера в момента се подготвят и т.нар. секторни стратегически документи, които са с визия след 2020 година, бихме искали да ви предложим допълнение и редакция на базата на това, че в момента Министерството на образованието и науката разработва Стратегическа рамка за развитие на образованието и обучението в Република България за периода 2021 – 2030 година.

И също така на базата на опита, който имаме от предишните два програмни периода що се отнася до подкрепата за образователната инфраструктура знаем и анализа показва, че предимно и по ОП „Регионално развитие“ и по Програмата за развитие на селските райони по мярка 7 основно бяха насочени инвестициите към енергийна ефективност, частични ремонти дори и когато са били по-големи инвестициите, сега в новия програмен период визията на Министерството на образованието и науката е, че трябва и наистина има голяма необходимост от значителни инвестиции, но вече говорим в образователна среда, което означава модернизиране и промяна на тази образователна среда и това е на базата на новия подход – компетентностния подход в образованието, подкрепа за създаване на „Стем кабинети“.

В тази връзка в стратегическата рамка е приоритетна област 1, която е стратегическата рамка за образованието е определена като ефективно включване и трайно приобщаване и бихме искали да ви предложим, като една от стратегическите цели на тази приоритетна област е дефинирана като създаване на благоприятна, модерна и мотивираща ученето, образователна среда.

За това бихме ви предложили в частта, в последния абзац да бъде редактирано в смисъл – инвестициите ще бъдат насочени към създаване на благоприятна модерна и мотивираща ученето образователна среда.

Разбира се, ние в допълнение след Тематичната работна група ще ви изпратим и писмено предложението да бъде така разписано, че да бъде в съответствие и със стратегическия документ на Министерството на образованието и науката.

Друго, което бих искала да кажа в тази област е, както стана дума в момента и по новата Програма за развитие на регионите ще се обхванат наистина и при това, което вие потвърдихте за предстоящата дефиниция на 15 хиляди жители, така е записано и в проекта на Програмата за развитие на регионите, че те ще

подпомагат 10 общини по приоритет 1 и общо 40 градски общини в обхвата на приоритет 2.

В тази връзка, тъй като в Програмата за развитие на регионите са предвидени инвестиции свързани с образователната инфраструктура за това е много важно за Министерството на образованието и науката останалата част наистина да бъде дефинирана, както е определена като потребност, но и да бъде съответно добре отразена тази нужда, тъй като образователната среда е в основата и на приобщаващото образование.

Искам да допълня, че по Програмата за образование, която ще се финансира през програмния период 2021 – 2017 година изцяло от ЕСФ+, ние предвиждаме различни приоритети и дейности, които ще обхванат цялата страна, всички видове образования, но това както е ясно ЕСФ финансира само т.нар. меки мерки.

Така, че що се касае до образователната среда, както е посочено и в случая образователна инфраструктура наистина ще трябва да бъде разчитано като принос на двата фонда – Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони и Европейския фонд за регионално развитие.

По следващата потребност, по която искам да кажа нашето предложение е потребност 6, за запазване на многофондовото финансиране.

В заглавието на потребността е написано „Разширяване на териториалното прилагане и опростяване на прилагането на подход ВОМР“, ние подкрепяме тази потребност и смятаме, че има в нея също достатъчно обосноваване, като тя е обосновавана и в анализа и в това, което е разписано, но бихме искали да се уточни, тъй като нашата визия е да се разширят извън селските райони прилагането на ВОМР, регламента го допуска, но все пак така както е записано „разширяване териториално“ добре е да бъде пояснено малко по-конкретно в каква посока.

Нашето предложение е и извън селските райони.

Благодаря.

ПРЕДС. ВЕРГИНИЯ КРЪСТЕВА: Благодаря за коментар

Господин Светослав Цеков, ще вземе отношение.

СВЕТОСЛАВ ЦЕКОВ: Госпожо Нинова, по първата точка, естествено, че ще се съобразим с тази стратегическа рамка за образованието.

Тук искам само да вметна, че образователна среда включва според мен абсолютно всичко необходимо за едно качествено провеждане на образование, нали така?

Както знаете ние се демаркираме с образованието и всичко, което вие не подпомагате подпомагаме ние по отношение на инфраструктурата.

Така, че съм убеден, че няма да остане нещо, което да е извън подпомагане в тази насока.

Благодаря.

МАЯ НИНОВА: Да, точно така е, аз за това обърнах внимание, че в новия програмен период по Програмата за образование, която ще бъде финансиране от Европейския социален фонд няма възможност, не са допустими разходите за инфраструктура, даже и разходите за оборудване вече изискват много специална обосновка и да прав сте образователната среда обхваща всички необходими изисквания, които са за провеждане на качествено и приобщаващо образование.

ЗАМ.-ПРЕДС. ЛОЗАНА ВАСИЛЕВА: Благодаря за коментара, но колегата имаше предвид, че за нас е по-прецизно да остане образователна инфраструктура, за да нямаме проблем с демаркацията на двете програми, тъй като образователна среда е по-общо, а ние подпомагаме само инфраструктурата, така че е по-точно да остане тази терминология.

Относно изказването ви за подхода BOMP, да направим едно уточнение, че тук визираще разширение на териториалния обхват, но това което казах за определението за селски район, че тези които са над 15 хиляди отиват за подпомагане за инфраструктурни проекти към регионалната програма не означава, че тези населени места не могат да участват по другите мерки към подхода BOMP.

Така, че те няма да бъдат изключени от подхода, но само в частта мерките, които не са инфраструктурни, т.нар. общински мерки.

ПРЕДС. ВЕРГИНИЯ КРЪСТЕВА: Заповядайте, госпожо Георгиева!

ТАНЯ ГЕОРГИЕВА: Имам един въпрос, който касае изведеният приоритет 2 – подобряване на здравните и социалните услуги. Той кореспондира с идентифицираната в точка 12 слаба страна, влошено осигуряване на населението с общопрактикуващи лекари в селските райони и т.н.

Като възможност във връзка с това нещо е посочено в точка 14 промяна на модела на социалните услуги за възрастно население, осигуряване на мобилни социални услуги за отдалечени и обезлюдяващи се райони с възрастно и слабо подвижно население.

Въпросът ми е, предвид изведената слаба страна дали точка 14 като възможност за прецизност е по-удачно да бъде преформулирана включвайки и „здравни“. „Промяна на модела на социални и здравни услуги, осигуряване на мобилни социални и здравни услуги“.

СВЕТОСЛАВ ЦЕКОВ: Знаете, че здравните услуги са изцяло съвсем друга компетенция, не са към нас изключвайки тези здравни, които са до извънболнично лечение. Тук според мен най-вероятно трябва да се визират единствено и само здравни услуги тип ветеринарни, които се подкрепят и тип зъболекари и някакви клиники, които са очни и общо взето не влизат в хипотезата на това здравеопазване, което е като цяло болнично.

Така, че в тази връзка не знам доколко трябва да влизаме в хипотезата на това нещо да бъде мобилно, с изключение на може би социалните такива услуги тип социален патронаж или нещо подобно. Това е лично мое мнение.

ТАНЯ ГЕОРГИЕВА: Това го казвам в контекста на COVID, който всички търпим и не се знае какво друго следващите седем години ще претърпим и възможността възрастните хора, тъй като това реферира отдалеченото и застаряващо население в селските райони трудността да отидат до джипито, което например е в общинския център и т.н., в условия на ограничения, като пътуване. Друго е например, ако е джипи, при нас нямаме парамедици, но не мога да обхвана всички хипотези, в някаква такава ситуация да може да предоставя мобилна услуга, нали му трябва един апарат и т.н., нещо което не достига до възрастните хора в отдалечените райони.

Ако е необходимо някакъв коментар, например от Министерството на здравеопазването, аз също не се наемам, нямам компетентност по отношение на разрешителния режим в тяхната сфера, но дори и фелдшер да може да ги посещава тези хора.

СВЕТОСЛАВ ЦЕКОВ: Това наистина както и ти каза е изцяло в компетенцията на Министерството на здравеопазването. Ние тук абсолютно нямаме

никаква компетенция в този обект, в смисъл вътрешни болести и т.н., това са неща, които са много извън Министерството на земеделието.

Отново ще кажа, в разнообразяването неземеделски дейности влизат тип услуги зъболекарски, ветеринарни и т.н., но те са доболнични.

Оттук насетне вече такива прегледи от специализирани здравни работници много сме далеч от тук.

СИМЕОН КАРАКОЛЕВ: Ще попитам, тъй като зададох един въпрос преди известно време и още не мога да получа отговор, тоест някой ще ми обясни ли относно последния абзац на точка 1 и въпроса, който зададох(прекъсната връзка), дали ще получа някакво разяснение, тоест с целта на така записан приоритет евентуално и съответно и констатации в хотелиерството, туризма и ресторантьорството и добре развити отрасли в селски райони. Специалистът, който го е написал, искам да ми отговори тогава на един конкретен въпрос – в община Стражица, област Велико Търново, която е в селски район, искам да ми обясни той как е развито хотелиерството, как е развит туризма и ресторантьорството?

Явно някой има нужда да помисли може би, не знам, но все още чакам отговор.

СВЕТОСЛАВ ЦЕКОВ: Не, просто възникнаха много въпроси след вас и трябваше отнякъде да се започне, не сме забравили въпросът, записал съм го.

Извинявайте, че сега ви отговарям, но просто възникнаха много въпроси след вашият.

По отношение на община Стражица ние не сме влизали в хипотезата до едно определено място. Ние разглеждаме територията на страната и по-конкретно селските райони. Това е картираната в тази територия според анализа. Естествено ние сме администрация и работим по документи и това е, което мога да кажа в тази тема.

По отношение на алтернативния туризъм в никакъв случай тип винен туризъм, тип ресторантьорство не са изключени от програмата, а те просто не влизат в хипотезата на населени места, които ние в момента отчитаме, че там има достатъчно вече развитие. В тази връзка ще прецизираме текстът и ще бъде описано, че се визират инвестиции в места за настаняване и по този начин ще изключим алтернативния туризъм, както вие казахте, в смисъл ще го изключим от тази хипотеза.

СИМЕОН КАРАКОЛЕВ: Не знам дали трябва да се изключва. Отговаряте ми доста неподготвено. Зададох конкретен въпрос с конкретен пример, ако държите мога да ви изредя още двеста селски района в страната като общини, в които не е развито въобще нито ресторантьорството е развито, нито хотелиерството. Дадох пример с една община, тоест не че знам само една, мога да ви дам още двеста, тоест някой и по какъв начин, дайте ми документа, по който вие сте обследвали, че хотелиерството, туризма и ресторантьорството са добре развити в селските райони на страната. Как с лека ръка ще задраскаме двеста и колко общини, дайте да видим документа, може би трябва да се обърнем към друга институция, която е приела подобен стратегически документ, която отхвърля подобен бизнес, защото за нас това е бизнес, още повече вижте какво се случва в момента в ситуацията на COVID единствените, тоест алтернативи са точно в селските райони.

Смея да твърдя познавайки доста голяма част от страната и селата й, че ние нямаме развит нито туризъм в тях, нито ресторантьорство, изключвайки двадесет общини на фона на двеста и няколко.

Така, че ако вие не сте запознати, аз ще помоля госпожа Кръстева или госпожа Василева, не знам на кой е ресор в случая, да ни каже тогава според кой стратегически план са изключени тези дейности в тези селски райони, защото за мен това е необяснимо.

ЗАМ.-ПРЕДС. ЛОЗАНА ВАСИЛЕВА: Добре, разбрахме въпроса.

Тук визиране инвестиция в места за настаняване. Анализът показва, че няма необходимост от изграждане на нова база за места за настаняване. Така, че само в тази посока няма да бъдат развивани интервенциите.

Що се отнася до алтернативния туризъм той ще е допустим.

Проф. Александрова, тук ли сте да добавите?

АЛЕКСАНДРОВА: Да, тук съм и това, което е са визирани точно места за настаняване.

По отношение на хотелиерство и ресторантьорство в анализа има самостоятелна част и включително е отбелязано и не е отхвърлено като възможност за развитие и за подпомагане, ако въобще се реши като интервенция.

По отношение доколко е съобразено със Стратегията за устойчиво развитие на туризма, още в началото на частта за туризъм в анализа са посочени връзките с тази стратегия.

Другото, което е Стратегията за туризъм не е насочена само към изграждане на места за настаняване, а е насочена към прилагане на нови технологични решения, които да доведат до нарастване на добавената стойност на съответно сектора „Хотелиерство и туризъм“, туризма включва хотелиерството. В резюмето не може всичко да се обхване, но в анализа е написано, че в селските райони има хотелиерство и ресторантьорство, но ресторантьорство като дейност.

По отношение на кулинарния туризъм и другите, които повдигнахте, е посочено, че ВОМР с нейните проекти, в които се действа в общините има такива инициативи и проекти с насоченост към развитие на традиции, включително в кулинарния сектор.

Това, което може да се изведе в анализа е на база на статистически данни. В статистиката няма анализ да ни каже какви кулинарни събития, може да го има в туризма, и точно подробности, които вие изисквате за да сложа. Ние сме взели цялата информация, която съществува в НСИ за хотелиерството и ресторантьорството.

Приемам вашата бележка и ще бъде отразено да се направи по-ясно разграничение между местата за настаняване и хотелиерството и ресторантьорството. Те са разгледани и в самия анализ отделно, но в резюмето също може да се добави по тази част.

Така, че местата за настаняване ги визираме да останат, но да има по-голяма дигитализация, технологично обновление, маркетинг и т.н., и да се развиват тези места, в които има инфраструктура, както е посочено в Стратегията за устойчиво развитие на туризма да има достъпност, а вече ще разделим за да бъде по-ясно за хотелиерството и ресторантьорството, защото явно това създава някакво недоразумение, за това приемам и вашата бележка към мен. Но не приемам, това че аз не мога да сложа в анализа неща, за които нямам статистически и публични данни. Ако вие ми дадете публични и статистически данни, ако сте попаднали на някакви източници, които аз не съм намерила, естествено мога да ги приложа.

ЗАМ.-ПРЕДС. ЛОЗАНА ВАСИЛЕВА: Благодаря госпожо Александрова за изказването, наистина ще е необходимо да направим прецизиране, приемаме коментарите.

СИМЕОН КАРАКОЛЕВ: Ще помоля госпожа Александрова, тъй като разбирам, че тя е човекът, който е направил тези заключения като цяло и дадености. Ще помоля след срещата да бъде така добра или сега да ми даде нейн телефон, за да мога впоследствие да се свържа, за да може тя да прецизира и аз да им помогна със събирането на евентуално такива данни, защото те са много важни. Тук говорим за един седемгодишен период, в момента ние вадим приоритизирането, тоест едва ли не ние чертаем пътят, по който ще се развиват и в какъв път тези селски райони, това исках да кажа само.

АЛЕКСАНДРОВА: Само ще добавя, да ще ви дам моят телефон и с удоволствие ще се свържем, ако имате данни бихме ги включили.

ПРЕДС. ВЕРГИНИЯ КРЪСТЕВА: Добре, благодаря за коментарите.

Давам думата на Камен Макавеев. Много хора са се записали в чата, така че започвам по реда на тяхното съобщаване.

Заповядайте, господин Макавеев!

КАМЕН МАКАВЕЕВ: Здравейте и от мен.

ПРЕДС. ВЕРГИНИЯ КРЪСТЕВА: Връзката ви не е добра очевидно, защото не се чувате.

КАМЕН МАКАВЕЕВ: Здравейте, искам да взема отношение по това, което говорихме и по-специално за идентифицирането на хората в територии, в които има засилена маргинализация. Разбрах, че са разширени анализите на социално икономическо развитие в тази част, но нямах възможност да се запозная с тези разширения.

Това, което ме притеснява е, че отново не виждам никъде отразено нито в SWOT анализа, нито в потребностите, които са описани точно този въпрос за разрешаването всъщност на въпроса с маргинализацията в тези територии.

Основният проблем всъщност за маргинализацията на тези територии, един от основните проблеми е това, че в тези територии всъщност има доста проблеми, които са свързани с регулацията, със законността на жилищата вътре в тях

и поради този проблем той не се адресира и не се разрешава, поне такава ни е виждането за предходния период от седем години.

Съгласен съм с това, което е отразено в отговора на нашето становище, че публичната инфраструктура всъщност е приоритет за общинските планове за развитие или както сега ги наричат планове за интегрирано развитие на общините. Проблемът е обаче, че този въпрос там не се отразява, точно поради тази причина.

Втората причина е, че всъщност повечето представители на местните власти казват, че няма къде да кандидатстват, за да могат да разрешават тези въпроси.

За това за мен и за нас като организация е много важно всъщност да се отрази този въпрос, като евентуално в SWOT анализа като слаба страна и дори заплаха всъщност може да бъде, е това, че в много от малките населени места в селските райони се обособяват или са обособени такива територии, в които хората живеят в изключително лоши жилищни условия, няма да повтарям това, което казах в становището, което вече сме издали и съответно като потребност в третата част, в точка 3 от потребностите, за подобряване на публичната инфраструктура. Всъщност там да се отрази, че една от потребностите в тази точка, тъй като те са няколко подточки е да се направят усилия и да се осигурят възможности на общините да могат да разрешават проблемите с нерегламентираните територии на територията на техните общини. Това би спомогнало всъщност след това да могат да се идентифицират приоритети, които след това да позволят на общините да разрешават въпросите в тези маргинализирани територии. Сега една от причините да не се разрешава този въпрос е, че всъщност в нито една от програмите не е заложен този проблем и съответно няма приоритети в тази насока.

В една от бележките към нашето становище е написано, че всъщност тези въпроси не са залегнали, защото те са обект на други оперативни програми, но другите оперативни програми залагат преди всичко, като имам предвид Оперативна програма „Наука за образование и интелигентен растеж“ и Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“ и там се залагат преди всичко т.нар. меки мерки, които са насочени към ограмотяване, към подобряване на здравния статус и т.н., предимно с информационни и образователни методи, но няма възможности всъщност за подобряване на инфраструктурата в тези квартали и за разрешаване всъщност на проблема с регулациите.

Така, че още един път казвам набързо, нашето предложение е в анализа да се включи като слаба страна това, че има наличие на такива квартали и такива части от кварталите в малките населени места, в които имаме силно маргинализирани и уязвими общности и съответно като потребност да се запише, че е необходимо да се осигурят всъщност възможности на общините да разрешават проблемите в тези квартали.

Благодаря.

ПРЕДС. ВЕРГИНИЯ КРЪСТЕВА: Благодаря Ви, Светослав Цеков ще направи коментар.

СВЕТОСЛАВ ЦЕКОВ: Ще приемем това предложение, ще бъде добавено като необходимост и всъщност като слаба страна, че има такива квартали в населените места и ще бъде прецизиран текста, както предложихте.

Благодаря.

КАМЕН МАКАВЕЕВ: Благодаря и ако имате някаква необходимост от евентуално допълнителна информация ние можем да осигурим такава и винаги сме готови да го направим.

Благодаря още един път.

СВЕТОСЛАВ ЦЕКОВ: Само да уточним, става въпрос, че приемаме в анализа да бъде отразен този коментар, нали така?

КАМЕН МАКАВЕЕВ: Да, имам предвид анализа и в SWOT анализа в слабите страни да се отбележи и като потребност да се запише, може да не е точно по начина, по който аз го казах, но да се опише и там, че има такава потребност от страна на много голяма част от общините в селските райони.

ТАНЯ ГЕОРГИЕВА: Може ли само един коментар да направя веднага, в която и да е община обаче сега се срещам например община Вълчи дол, че ми е в съседство.

Имаше два проекта направени, като единият беше за улици, ВиК системата им в предходния програмен период, която точно минаваше през ромската махала. Тоест една линейна инфраструктура, която обхваща дадена селска община или населено място, всички жители, които живеят там тъй като те са малки или няколко квартала естествено, че покрива и такива сегрегирани квартали където има уязвими зони. Ако инвестицията например е в общинска инфраструктура или образователна

инфраструктура бъде направена по Програмата за развитие на селските райони естествено, че до нея има достъп и ромското население и маргинализираните групи, така че според мен третият програмен период, който ще предстои е за ФРСР допринася за това да се вдига и на маргинализираните групи достъпа и условията, в които живеят.

Така, че наистина мястото е в анализа, защото вие си представете от страна на програмиране и на отчитане, ако трябва конкретно някакъв линеен обект, инфраструктурата или каквото и да било друго да трябва конкретно да се обвързва с брой маргинализирани групи или представители на маргинализираните групи. Защото като анализ всяка една селска община от селски тип не е в цветущо състояние нито ромската махала, нито другата отдалечена махала където не са сегрегирани например ромите.

КАМЕН МАКАБЕЕВ: Имах предвид не точно конкретно ромски или какъвто и да е друг квартал, а имах предвид квартали, в които има например незаконно строителство или обектите там не са в регулацията на квартала. Ако те не са в регулацията няма как да се провеждат каквито и да е действия, не може да бъде решен проблема с канализация, не може да бъде решен проблема с асфалтиране на улици и изобщо каквато и да е инфраструктура. Това ми беше идеята всъщност за да включим като територии, в които всъщност има такива проблеми, и за да могат да се разрешат каквито и да е други проблеми инфраструктурни, пътната карта започва от това, че трябва да се разреши проблемът с легализацията всъщност на жилищата там.

СВЕТОСЛАВ ЦЕКОВ: Разбрах въпроса вече доста добре.

Искам да обърна внимание на това незаконно строителство, както и на урегулирането на конкретни парцели, имоти и т.н. Всичко това се извършва на общинско ниво. По нашата програма няма абсолютно никаква възможност да се финансира нещо, което е в незаконни терени и т.н.

КАМЕН МАКАБЕЕВ: Точно това имах предвид и аз – да.

Идеята е всъщност да се подпомогнат общините да решат първо въпроса с регулирането на кварталите, а оттам нататък вече ...

СВЕТОСЛАВ ЦЕКОВ: Ние няма как да подпомогнем общините. Това се решава на общинско ниво и на Общински съвет и т.н.

КАМЕН МАКАБЕЕВ: Аз говоря за средствата, които са необходими понякога за разрешаването на тези въпроси.

ЗАМ.-ПРЕДС. ЛОЗАНА ВАСИЛЕВА: Това, което каза госпожа Георгиева е точно така. В момента идентифицираните потребности не изключват тези територии и не изключват тези групи.

СВЕТОСЛАВ ЦЕКОВ: Точно така.

ЗАМ.-ПРЕДС. ЛОЗАНА ВАСИЛЕВА: Написано е общо, необходимост от подобряване качеството на инфраструктурата в това число и тези квартали. Там е ролята на местната общност да разработят проект и да кандидатстват. Тоест ние не сме ги изключили за това бихме могли да коригираме анализа, но не и в частта изведени потребности.

Колегата Стефан Спасов, може да допълни по подхода BOMP и там по същия начин са отразени.

СТЕФАН СПАСОВ: Относно подхода BOMP искам да добавя само за маргинализираните групи, за които стана въпрос. Имаше и такъв коментар, който ние в таблицата за отразяване на коментарите казваме, че го приемаме, тъй като маргинализираните групи са част от местната инициативна група и участват в решенията за развитието на съответната територия и по този начин те могат да влияят и за подобряване на условията, в които някои от тях живеят.

КАМЕН МАКАБЕЕВ: Това е в идеалния случай, но много рядко представители на маргинализирани групи участват в него по наше наблюдение.

СТЕФАН СПАСОВ: Навсякъде 100 % участват, тъй като това е условие за допустимост на МИГ, няма местни групи, които да имат такива общности и да не са включени в местните групи – първо.

Второ, доколко са включени такива мерки, зависи вече от обществените обсъждания, които са проведени на места и това е за настоящия програмен период, продължаваме го и в следващия програмен период и е в развитие и се увеличава тяхното участие.

КАМЕН МАКАБЕЕВ: Нашето виждане е, че е доста формално тяхното участие, но да наистина това е начин да участват в програмирането.

СТЕФАН СПАСОВ: Това зависи от местното ниво и диалог на места. За нас е задължително да го има, а къде е формално или не, нямаме в момента такава информация, но ние го подкрепяме във всички аспекти.

КАМЕН МАКАВЕЕВ: Да.

ПРЕДС. ВЕРГИНИЯ КРЪСТЕВА: Имате ли още нещо да коментирате?

КАМЕН МАКАВЕЕВ: Само да изразя съгласие, че и в анализа ще бъде добре да бъде включено това, а след това вече евентуално когато се работи на планиране на местно ниво там да се опитаме да подпомогнем процеса.

ПРЕДС. ВЕРГИНИЯ КРЪСТЕВА: Благодаря за предложението.

Давам думата на Симеон Петков, заповядайте!

СИМЕОН ПЕТКОВ: Ще изразя едно становище на Националното сдружение на общините, от нашата гледна точка, така изразените потребности, които отразяват това, което е на място, но по принуда на национално ниво. Оттук вече като имаме 215 общини от селските райони естествено е, че потребностите и приоритетите в отделните общини са съвсем различни, но това приоритизиране ще става на следващия етап. И оттук е много важно, и преждеговорещите така казаха, прецизно да се уточни допълняемостта с останалите програми, както по отношение на базисната инфраструктура, така и по отношение на услугите. Споменато беше за уязвимите групи. Да, това е потребност, но ето че по ОПРЧР, ние там работим за осигуряване на мобилни медико-социални услуги и вече фокусът на инвестиционната компонента по селските райони трябва да я напасват и да има допълняемост.

Същото е и с образователния сектор, доколко меките мерки са в ОП НОИР и доколко инфраструктурните мерки ще бъдат в стратегическия план, а тук имаме вече и национална програма.

Така, че на следващия етап всички тези рамкови документи и стратегии трябва да бъдат съобразени при приоритизирането на инвестициите.

По отношение на селския туризъм и съпътстващата туристическа инфраструктура – да, стотици са общините, които имат интерес. Регламентът не ни забранява и предлагаме да стане, така както стана и досега чрез подмярка 7.5, която беше включена от местните общности в техните стратегии за развитие и в момента вървят и се изпълняват проектите в тази насока, така че да не бъде изключвано като

възможност и вече местната инициатива и местните общности да си преценят в собственото планиране спрямо местните приоритети какви инвестиции да включат.

Относно маргинализираните групи и нерегламентираните територии. Вярно е това, но тук проблема не е на стратегическия план и на приоритизирането на инвестициите, проблема е по-скоро нормативен и той касае прилагането на Закона за устройство на територията.

Така, че при разрешаване там на тези нормативни проблеми, общините ще имат и вече мотивацията да инвестират и да благоустрояват тези квартали, махала и прочие.

Това е като коментар. Благодаря Ви за вниманието!

ПРЕДС. ВЕРГИНИЯ КРЪСТЕВА: Благодаря за изказването.

Давам думата на Юлия Григорова!

ЮЛИЯ ГРИГОРОВА: Благодаря.

Няма да започна в този случай от становището на МОСВ, тъй като бих искала там да направим едно уточнение. Но поради широкия дебат и интерес касаещ развитието на туризма бих искала да обърна внимание на факта, че може би в анализната част е добре да се направи една отметка за биосферните паркове, които съществуват на територията на България, които са създадени по Програма „Човек и биосфера“ на ЮНЕСКО и тяхната цел е да развиват икономически дейности в тези територии въз основа на добавената стойност от запазената природа.

Може би това в тази идентифицирана така потребност да се развиват туристически дейности, където има запазено горско стопанство е добре да се преосмисли и нещо да се вземе от определението за биосферните резервати.

Като цяло обаче категорично от анализа не става ясно как е направен анализът и извода, че няма нужда от интервенции в места за настаняване, тъй като в слабо развитите региони на България, каквито са Западна Стара планина и Източни Родопи, както и Дунавския район, на целия Дунавски район бих искала да обърна внимание, няма доказано, че не са необходими инвестиции в места за настаняване, било и то съвсем малки къщи за гости или друг тип интервенции в леглова и база като къмпинги.

Искам да обърна внимание, че този извод, че няма интервенция в места за настаняване, категорично противоречи на Стратегията за развитие на Дунавския

район. В същото време може би трябва да направим едно уточнение, че кулинарният туризъм е една продуктова ниша в момента не само на територията на Европа, но и на територията на целия свят, което от всички икономически анализатори са посочва като такава, тоест свързани с фестивалния туризъм, с възможностите за зелени обучения, за обучения на деца, за посещения на ферми, за да се види как се произвеждат тези продукти, които са традиционно местни, характерни или възстановени по време на развитие на традициите.

Така, че като цяло може би наистина би било добре да се направят тези връзки и да се осмисли като някаква възможност за развитието на всички видове алтернативни форми на туризъм ведно с природосъобразния туризъм.

Естествено това, би могло да стане в контекста на развитието на малък, микро бизнес или самонаети лица на тези територии или земеделски стопани да го развият като възможности за алтернативни доходи, като се подпомогнат екосистемите по този начин, различни видове и типове природни местообитания, включително се подпомогне поддържането и продължаващите функции в добро състояние на екосистемните услуги. Защо казвам това? Всичко това е свързано с основната стратегия на Европа за приобщаващ растеж, където всъщност тези нужди са изведени на преден план. Свързано е със „Зелената сделка“, по която България е страна в момента, както и с Плана за възстановяване от COVID-19.

Така, че като още едно допълнение, може би е добре да се помисли, не говоря вече само за туристическите дейности, но да има една специална отметка, като възможност в тази програма, тъй като тя работи директно и с физически лица за развитие на дейности, които биха подпомогнали алтернативни форми на заетост в т.нар. въглищни райони на България, като се видят включително и възможности подпомагащи развитието на туристическите услуги и дейности.

Пак бих искала да обърна внимание, че без места за настаняване, развитие на кулинарен, ресторантьорски и посетителски туризъм е абсолютно невъзможно и ще дам пример с Белоградчик. Отново Западна Стара планина, където да можеш да отидеш, но категорично няма къде да останеш да нощуваш и е необходимо да отидеш до някое по-голямо населено място.

Така, че може би е добре да се види и от предните програмни периоди къде масово бяха изградени места за настаняване и къде остана като необходимост да бъдат изградени такива и на тази база да се прецизира извода за интервенции.

Искам да обърна внимание, че по отношение на маргинализираните общности, този термин не включва единствено и само ромите, което е видно от Националната ромска стратегия. Като цяло това са и други социално слаби групи, включително самотните майки, хора изпаднали в бедност, хора в риск от нещо, както и хора с увреждания. Много моля, когато се правят потребностите това да се има предвид.

Последно ще се върна към становището на Министерството на околната среда и водите. Видяхме, че отново по принцип са приети коментарите по отношение на необходимостта от изграждане на допълваща и реконструкция на основна инфраструктура в „Напояване и канализация“ особено с фокус малки населени места, като все пак тук апелираме да се вземе нуждата и да се отчетат потребностите на тези населени места, но и да се прецени на човек от населението каква е инвестицията.

Никъде не видяхме да е отразено нашето предложение за фокус върху зелена и синя инфраструктура, която е много по-икономически рентабилна, тоест не е толкова скъпа, създава влажни зони и има много благоприятен ефект върху околната среда.

Благодаря Ви.

ПРЕДС. ВЕРГИНИЯ КРЪСТЕВА: Благодаря Ви за широкия коментар.

Много хора искат думата, така че ще им дам думата за изказване и ние може би ще обобщим на финала.

Заповядайте, господин Тодоров!

СПАС ТОДОРОВ: Благодаря, ви госпожо председателстващ заседанието.

Моля да спрете вниманието си върху точка 10 от възможностите в SWOT анализа по стратегическа цел № 8.

Там е записано: „Развитие на алтернативен туризъм в селските райони където има съчетание на запазен горски фонд, исторически и културни забележителности и разнообразна флора и фауна, дигитализация на туристическия сектор и въвеждане на иновативни технологии“.

В този текст, както и на конкретни места от съответния анализ се използва едно понятие, един текст, който неправилно се ползва, в смисъл, запазен горски фонд. Съгласно Закона за горите от 2011 година би трябвало да се използва термина „горска територия“, това е от една страна.

От друга страна, не става ясно за мен поне, как запазения горски фонд, запазените горски територии ще спомогнат за развитието на алтернативния туризъм в селските райони.

Предлагам авторите на анализа и на SWOT анализа да прецизират текста в следния контекст.

Най-напред текста „горски фонд“ да се замени с „горски територии“, а значението на горските територии като елемент за развитието на туристическия потенциал на горските територии да разработят въз основа на два документа. Ще бъде кратък, няма да навлизам в подробности.

Първият документ е, Националната стратегия за развитие на горския сектор в Република България, която е разработена от Министерството на земеделието, храните и горите, а по това време Министерството на земеделието и храните, и която е приета стратегия от Министерския съвет на 27 ноември 2013 година, тоест тя още е действаща.

Насочвам вниманието на колегите автори на анализа към мярка 4.3 – „Ефективно и устойчиво...“ опитвам се да ви го покажа, и може да бъде намерен на сайта на министерството. „Ефективно и устойчиво използване на туристическия потенциал на горите и развитие на рехабилитационни дейности в тях“.

Много важен е подходът в тази мярка, а той е услугите, които предоставят горските територии и горските ресурси да не се разглеждат сами за себе си, а да бъдат интегрирани в туристическите услуги на развитие на базата на горските ресурси и туристическите продукти, които се предлагат, защото само алтернативен туризъм сам за себе си някак си е толкова стесняващо въпреки, че зад това определение се крият много видове туризъм.

Молбата ми е, ако се възприеме от работната група и от авторите на анализа, е да се справят с текста на стратегията със съответните текстове в частта на туризма в горските територии и тогава да предложат конкретна постановка, конкретни възможности и приоритети за да могат те да бъдат ползвани от жителите на

селските горски райони, само една скоба отварям, горските територии в страната представляват 34 % от нейната обща територия, която е 4 милиона 260 хиляди хектара, това е достатъчна възможност, аз предлагам също на колегите, ако възприемат разбира се, да отпадне определението „запазен“. Не е толкова трудно да кажеш „запазена горска територия“ какъв е критерият? Внимавах много в изказванията на всички участници...

ПРЕДС. ВЕРГИНИЯ КРЪСТЕВА: Ще си позволя да ви прекъсна господин Тодоров, много пространствено ви стана изказването.

Разбрахме къде искате да се отразят документите.

СПАС ТОДОРОВ: Вторият документ, който трябва да се има предвид, и който според мен е определящ е Зеленият пакт или Зелената сделка. Там е отбелязано, че в Националния стратегически план, включително и този, в който в момента участваме в неговата разработка, по линия на общата селскостопанска политика, следва да предоставя стимули за лесовъдите да опазват, отглеждат и управляват горите по устойчив начин.

ПРЕДС. ВЕРГИНИЯ КРЪСТЕВА: Да, запознати сме с тази тема.

СПАС ТОДОРОВ: Моля това да бъде взето предвид.

ПРЕДС. ВЕРГИНИЯ КРЪСТЕВА: Моля Вие да си пускате коментарите и бележките в определените срокове. От Вас не са постъпили коментари и бележки. Сега ще вземем предвид това, което казахте.

СПАС ТОДОРОВ: Това не е по заповедта. Изпратил съм моите коментари и даже мога да го документирам по отношение на SWOT анализа, но както и да е.

Приключих, благодаря Ви, че ме изслушахте.

ПРЕДС. ВЕРГИНИЯ КРЪСТЕВА: Благодаря!

Явор Гечев дали иска все още думата?

ЯВОР ГЕЧЕВ: Да, само няколко неща искам да отметна.

По отношение на дебата какво точно трябва да се финансира, първо не може да се финансира инфраструктура, която не отговаря на ЗУТ, тоест всякакви улици, махали и там където няма по ЗУТ отговарящи неща на практика са изключени, така че тук дебат няма. И да забравяме в крайна сметка, че не трябва да затваряме много приоритетите на общините, защото всички общини по закон имат задължението

да направят собствените си Планове за развитие, където да отразят всичките си приоритети, за една община едно е приоритет, но за друг друга.

Така, че формулировката така, каквато е, би трябвало да се приоритизира и на базата на другите стратегически документи, където имат общините, така че това е ОК в анализа и аз го подкрепям.

Искам само да попитам, няколко неща, защото тук са засегнати проблемите с кръговата икономика и биологичната икономика, но само на база използването на биомаса. Ако ще допускаме всички неща, тези неща по отношение на управление на отпадъци и кръговата икономика, защото те са няколко типа там по йерархия, нека да бъдат допуснати всички, а не само използването на биомаса по отношение на общините, защото управлението на отпадъци може би ще е един от най-големите проблеми в следващия седемгодишен период на самите общини.

И още нещо, което искам да попитам е по отношение на допускането на инфраструктура в пречиствателни станции, което е допуснато разбира се в така предложените текстове. Дали не е удачно да се допусне на практика закупуването на инсталации за преработка на тези утайки, защото в момента се направиха много сериозни мощности по отношение на канализационните системи, а сега се чудят какво да правят утайките, трупаме ги, а вече сме в наказателна процедура.

От тази гледна точка, не е ли хубаво и това да се добави, както и всички компоненти за поощряване на общините за работа по отношение на кръговата икономика в екологията и допускане на инсталации по отношение на преработката на утайки от пречиствателни станции, както и други такива, защото Министерството на земеделието изпитва сериозни затруднения по отношение на различните кризи, които са за различните епизоди.

От тази гледна точка управлението на този тип отпадъци, трупосъбирателни площадки и такъв тип проблеми станаха доста актуални, така че прекият съвет към министерството е включете си като бенефициент включително и Агенцията по храните и я допуснете по отношение на финансиране, както и общините по отношение на такъв тип инсталации за управление на специфични отпадъци, защото те ще са все повече нужни имайки предвид, че последните четири години мисля, че четири кризи имаше по отношение на такъв тип дейности.

Това са ми конкретните препоръки по този приоритет.

ЛОЗАНА ВАСИЛЕВА: Благодаря, проф. Александрова ще вземете ли отношение?

АЛЕКСАНДРОВА: Колеги, чувате ли ме?

ЛОЗАНА ВАСИЛЕВА: Да, заповядайте!

АЛЕКСАНДРОВА: По отношение на колежката от МОСВ, наистина за био парковете и тези неща при положение, че имаме достатъчно данни може да се включи в анализа, те наистина са една добра форма за допълнителна дейност за привличане на туристи.

По отношение на туризма ще се изкажа, защото много хора коментираха това и приключвам. Това, което е установено, че за периода от 2008 година до 2017 година има някакво нарастване на местата за настаняване, както и на повече от 100 % и се оказва, че легло денонощията, тоест колко хора престояват в т.нар. изградени места за настаняване са оказва, че те също растат, но не растат пропорционално в общините, а растат предимно в тези общини, които знаем като курортните местности Несебър, Сандански и Петрич, те много подробно са изредени в анализа, т.нар. планински райони и крайморските райони и в същото време при изградени бази, които има в някои населени места споменати са общини се оказва, че там има много по-ниска посещаемост и много по-малко като посещение.

Това, което е смущаващо по отношение на туризма, аз защитавам и частта, която сме написали, но искам да ви кажа, че посещението на туристи в селските райони е много по-малко, чуждестранни туристи имам предвид, независимо от така изградената база за настаняване, аз говоря само за изградената база за настаняване, се оказва, че в градските райони растежът естествено е по-голям.

Фактически изграденост имаме, но нямаме този пълен потенциал на тази изграденост с посещаемост с брой легло денонощия.

Това е само уточнение и повече не искам да се спирам за туризма.

Естествено каквото има ще приемем. Добрите предложения ще бъдат включени, но стига да бъдат подкрепени с данни. Това беше от моя страна, да обясня на колегите на какво основание сме се спрели.

ЗАМ.-ПРЕДС. ЛОЗАНА ВАСИЛЕВА: Да, благодаря ви.

Господин Боян Костадинов, е заявил желание, заповядайте!

БОЯН КОСТАДИНОВ: По отношение на подхода ЛИДЕР.

Това, което ми прави впечатление в анализа и в SWOT анализа и изобщо в цялата документация, която ни е представена за обсъждане е, че липсва представяне на основните принципи на подхода ЛИДЕР“ и за това как функционира. Никъде не забелязах отразяването, че ключов принцип на подхода ЛИДЕР, е че този подход е отдолу нагоре, тоест че идеята е тук е местните общности сами да определят какви са приоритетите и целите и начина за постигане и решаване на проблемите в местните територии.

Смятам, че това уточнение трябва да бъде внесено в анализите, за да има по-голяма яснота от всички заинтересовани страни какво всъщност представлява подхода ЛИДЕР, че всъщност той е хоризонтален подход, който преминава през абсолютно всички приоритети на цялата програма и на политиката за развитие на селските райони, защото ще се достигне до момент, в който в момента, в който разработваме интервенциите ще стигнем на етап, в който ще има едно меко казано преклоняване между интересите на различните заинтересовани страни и сектори. При условие, че не се познава добре ЛИДЕР и най-малкото, което е не са му представени и седемте принципа на подхода и изобщо как функционира, ще остава впечатление, че всъщност ЛИДЕР е нещо, което взема ресурс от останалите заинтересовани страни, а е точно обратното, чрез подхода ЛИДЕР всяка една от заинтересованите страни е в политиките за развитие на селските райони и в Програмата за развитие на селските райони ще могат да адресират своите проблеми и да намерят решение за тях.

Обръщам внимание особено много на нещата свързани с подхода отдолу нагоре, още един път го повтарям, защото в настоящия програмен период, така и в миналия това беше една от основните слабости в прилагането на подхода. При вече одобрени и разработени стратегии, които са гласувани от местната общност, включително впоследствие и одобрени от министерството за развитие на селските райони имаше служебни промени, които в самите стратегии, които коренно противоречат точно на този фундаментален принцип на подхода ЛИДЕР. Имаше промяна в приоритизацията, която всъщност приоритизация е заложена от местните общности, което според мен не е добра практика и води до значителни трудности, сътресения и известна степен в изкривяване на подхода.

За това смятам, за да не бъде много дълъг в изказването си, че трябва да се отдели и малка част в представянето на принципите на функциониране на подхода, които липсват в аналитичната част.

ЗАМ.-ПРЕДС. ЛОЗАНА ВАСИЛЕВА: Благодаря.

Господин Стефан Спасов, заповядайте!

СТЕФАН СПАСОВ: Господин Костадинов, благодаря за мнението. Ще уточня, че в потребностите е описан именно подхода ЛИДЕР и как местните общности сами определят развитието на своите територии.

Приемаме като цяло да се добави още малко описание относно какво е подходът ЛИДЕР.

Относно притесненията за намеса и изменение евентуално, изкривяване на подхода отдолу нагоре, ще напомня, че всичко това е регламентирано в регламентите и ще залегне и в нормативната база, която не е предмет на анализа.

Така, че тези неща ще бъдат гарантирани от законодателството, от Стратегическия план и от регламента, който е за общите разпоредби, където е разписано много подробно как се прилага подхода. Така, че тези притеснения могат да се разсеят още от сега.

Смисълът на анализа е да ни даде състоянието и на какво да се съсредоточим в следващия програмен период. Мисля, че всички неща, които казвате са относителни към нас, отнасят се към анализа и ще отразим тази корекция, която се предлага.

БОЯН КОСТАДИНОВ: Благодаря, господин Спасов!

Последно изречение, идеята ми е по-скоро това нещо да стане ясно на останалите заинтересовани страни, а не на нашите организации, които прилагат реално подхода ЛИДЕР, защото наблюденията ни са, че това непознаване не е сред нашата общност, на териториите, в които се прилага ЛИДЕР, а за останалите заинтересовани страни, което мисля, че може да доведе до неразбиране и недооценяване на идеята на подхода ЛИДЕР и на нещата, които се цели да се постигнат чрез него.

СТЕФАН СПАСОВ: Да, благодаря.

В анализа в описателната част в подхода може да се добави и още малко информация, която да отговаря на Вашето предложение.

БОЯН КОСТАДИНОВ: Благодаря Ви.

ЗАМ.-ПРЕДС. ЛОЗАНА ВАСИЛЕВА: Добре, благодаря Ви.

Има ли други изказвания по специфична цел 8? Не виждам.

Предлагам да преминем към следващата точка от дневния ред.

Точка 5

Обсъждане на предложения и коментари по Специфична цел 9: „Подобряване на реакцията на селското стопанство в ЕС в отговор на обществените изисквания по отношение на храните и здравето, включително за безвредна, питателна и устойчива храна, както и за хуманно отношение към животните“.

ЗАМ.-ПРЕДС. ЛОЗАНА ВАСИЛЕВА: Заповядайте, доктор Петкова!

ПЕТЯ ПЕТКОВА: Здравейте и от мен, ще се опитам съвсем накратко да представя информацията какви са нанесените промени в специфична цел 9, предвид напредналото време.

Благодаря на всички за постъпилите бележки, коментари и становища по специфична цел 9, като ние се съобразихме с болшинството от тях и съответно направихме съответните корекции.

На база на това са изведени четири допълнителни възможности в SWOT матрицата, а именно това са точка 4 и точка 5, продължаване прилагането на отделна мярка към Програмата за развитие на селските райони за подпомагане на биологично земеделие. Потвърждаване на нови канали за продажба на биопродукти в търговската мрежа.

Точка 7. Възможност за включване на биопродуктите като задължителен елемент от менюто на обществени заведения за хранене.

И по отношение на продуктите за растителна защита има изведена една нова възможност, а именно стимулиране на земеделските стопани, които извършват интегрирано производство на растения и растителни продукти, като в момента в Министерството на земеделието и храните работната група разработи и Наредба за интегрирано производство, в която ще бъдат определени ясни правилата. Същата беше на обществено обсъждане, постъпиха доста становища, които в момента се отразяват, а също така и тази наредба е изпратена и за нотификация пред Европейската комисия.

По отношение на потребност 8 също имаше коментари и в резултат на това заглавието е редактирано и е насочено към повишаване ефективността на контрола на пазара и контрола върху употребата на ...торове. Важно е, че в тази потребност 8 имаше две изречения, които на база на постъпилите коментари и становища бяха прецизирани и бяха включени в хоризонталната цел, която ще бъде представена допълнително.

Това е съвсем накратко какви са промените след постъпилите бележки и разбира се, ако имате специфични въпроси ние сме насреща и ще се опитаме да ви отговорим.

Благодаря Ви.

ПРЕДС. ВЕРГИНИЯ КРЪСТЕВА: Заповядайте за въпроси!

СИМЕОН КАРАКОЛЕВ: Ако може един въпрос, тъй като гледам една от точките от възможностите как местните породи и сортове за по-голямата рентабилност.

Ще помоля автора да даде пример с местна порода, която евентуално да се подпомага, защото тя дава по-голяма рентабилност, да ми даде пример, един такъв пример искам за местна порода, която дава рентабилност по-висока. Това е в точка 15, „Съществуват местни породи и сортове, които могат да направят производството по-рентабилно“.

Може ли автора да даде пример, за породите говоря, преди да премина към въпроса за хуманно отношение на животните?

ПРЕДС. ВЕРГИНИЯ КРЪСТЕВА: Божидар Иванов, дали е на линия от Института по аграрна икономика?

БОЖИДАР ИВАНОВ: Да, на линия съм.

ПРЕДС. ВЕРГИНИЯ КРЪСТЕВА: Виждам, че сте на линия, чувате ли ни?

Ще се опитаме да се свържем с Божидар Иванов, за да вземе отношение.

Имате ли други въпроси?

СИМЕОН КАРАКОЛЕВ: Нека този да бъде за ход на дискусията, но все пак искам първо да чуя това, защото ще е в основата на следващия ми въпрос.

ПРЕДС. ВЕРГИНИЯ КРЪСТЕВА: Други изказвания?

НАДЕЖДА РАНГЕЛОВА: Аз също много се интересувам от отговора на този въпрос и нека да изчакаме малко за да видим дали ще получим такъв. Вчера

колегите, които участваха в групата знаят и чува какво казах аз специално за нашия сектор, така че нека да видим дали ще ни отговорят, след това и аз искам да кажа нещо.

ПРЕДС. ВЕРГИНИЯ КРЪСТЕВА: Заповядайте, господин Петков!

БОЖИДАР ПЕТКОВ: Моят въпрос е същият относно старите сортове български овощни видове. По този повод говорихме, че искаме да бъдат подкрепяни и като стари сортове и като тяхното биологично отглеждане.

НАДЕЖДА РАНГЕЛОВА: Докато изчакваме отговора само за колегите, които вчера не присъстваха, защото имаше и такива, само да дам цифрите отново.

ПРЕДС. ВЕРГИНИЯ КРЪСТЕВА: Госпожо Рангелова, думата я давам аз, какви цифри искате да дадете отново? Голяма част от хората са били и вчера на заседанието, когато минах сутринта по присъствието основно бяха същите членове тук.

Докато чакаме колегите ще се свържат с Божидар Иванов за да даде отговор на тези въпроси, има ли нещо различно, което искате да коментирате по потребностите по специфична цел 9?

Заповядайте, госпожо Георгиева!

ТАНЯ ГЕОРГИЕВА: Благодаря.

В аргументите, които са свързани с последните три изведени приоритета ми се струва, че е удачно да има дори с по едно изречение препратка към иновациите в тази област, защото при преглед на добри практики и изобщо на оперативни групи и фокус групи, в които работи мрежата на „Ен Пи Агри“ тези теми от 2015 година са може би едни от най-експлоатираните.

Нямаме още налице резултат нашите оперативни групи, по кои теми ще работят, но като цяло са във фокуса на иновациите тези три теми, обвързват се разбира се и с хоризонталната цел. Това ми е коментарът само.

СВЕТЛАНА БОЯНОВА: Лично аз мисля, че е хубаво това да остане хоризонталната цел, иначе във всяка една цел и по всяка една потребност може да се сложат иновации, защото се работи по всички теми, които са в Стратегическия план, така или иначе и за иновации.

Според мен, не е необходимо тук да се добавят.

ПРЕДС. ВЕРГИНИЯ КРЪСТЕВА: Божидар Иванов, дали вече ни чува?

БОЖИДАР ИВАНОВ: Да.

ПРЕДС. ВЕРГИНИЯ КРЪСТЕВА: Заповядайте, нали чухте въпросите, които бяха зададени?

БОЖИДАР ИВАНОВ: На Симеон Караколев не можах да чуя въпроса, тъй като се бях разсеял малко.

ПРЕДС. ВЕРГИНИЯ КРЪСТЕВА: Ще го повтора.

БОЖИДАР ИВАНОВ: Нека той да го повтори.

ПРЕДС. ВЕРГИНИЯ КРЪСТЕВА: Не, аз ще го повтора, във възможностите в точка 15, защото е свързан освен с местните породи и с местните сортове се казва, че съществуват местни породи и сортове, които могат да направят производството по-рентабилно и всъщност и Симеон Караколев, и Божидар Петков и Надежда Рангелова чакат с нетърпение аргументацията на този въпрос.

БОЖИДАР ИВАНОВ: В аргументацията искат конкретика за това какви могат да бъдат тези сортове при тези породи ли?

ПРЕДС. ВЕРГИНИЯ КРЪСТЕВА: Как водят до по-голяма рентабилност?

БОЖИДАР ИВАНОВ: Това е, как да кажа научно доказано, че тези, които са добре адаптирани към местните условия породи животни и растения могат да доведат до по-добри резултати, защото са по-добре приспособени към средата, която е. Не трябва да се бърка с високо продуктивни породи животни или сортове растения.

Тук става въпрос за генетика, която може да се прави на базата на местни породи и на растения. Така, че не трябва да се отричат местните породи и местните сортове растения, че върху тях може да се работи, че може да се развива селекция, дори защото те са по-подходящи в много от случаите и в случаите, в които няма добър аналог да бъдат въведени от външни такива сортове или породи.

ПРЕДС. ВЕРГИНИЯ КРЪСТЕВА: Симеон Караколев попита и кои са тези породи, също така?

БОЖИДАР ИВАНОВ: Анализът не се е спирал конкретно, но има доказани такива случаи и примери, в които не малка част от генетиката, която е в растениевъдството е на базата на български сортове.

СИМЕОН КАРАКОЛЕВ: Говоря за животновъдството. Един директен пример на цялата група с подобна мярка за поощряване точно на същото нещо масово хората се изтрепаха предишният програмен период да си купуват животни автохтонни

породи и единствената цел беше не да направят стопанствата си рентабилни, а да получат субсидия. В момента, в който спре тази субсидия от тези стопанства няма нищо рентабилно, повярвайте ми, ама нищо. Тоест за това задавам този въпрос, защото аз съм сигурен, че вашият доклад се базира на едни съвсем много по-обща заключения, данни и фактология, а тук говоря за конкретика.

В животновъдството аз дълбоко се съмнявам и ако има някой от тук присъстващите учени и въобще практики моля да ме поправят, искам да ми даде конкретен пример в животновъдството коя порода прави стопанството рентабилно, защото за мен рентабилността е с икономически оттенък, тоест тук не става въпрос да правим едно стопанство по-голяма или по-малко, а да го правим печелившо, нали това е рентабилност?

Няма такава и аз поне не се сещам за такава порода, която да е ниско продуктивна и да прави едно стопанство печелившо, тоест за мен това е рентабилност, отново казвам, ако греша моля участниците в работната група, тук има доста от тях с научни звания и с много по-голяма практика от моята да ме поправят. Тоест за мен това не би следвало да бъде въобще възможност още повече като приоритет. Специално, ако в растениевъдството има подобни казуси, там не вземам отношение въобще, защото не познавам материята, но аз в животновъдството отново казвам, дълбоко се съмнявам в така направения извод и въобще после съответно и влизането по такъв начин като приоритет, защото утре ще тръгнат интервенциите и ще кажем, че пак вкарваме агро екология за местни породи животни – какво правим?

БОЖИДАР ИВАНОВ: Напълно съм съгласен с това, което казва господин Караколев, това сме имали и през цялото време и в нашия анализ и това непрекъснато подчертавам, че трябва да се прави разлика между високо продуктивното и земеделието, което е насочено към пазарна ориентация и към пазарна реализация, с това което трябва да бъде съхранено като генофонд и биоразнообразие. Така, че нещата тук не се смесват.

Това, което сме имали предвид и тук говорим специално и коментираме цел 9, това е разписано като приоритет и като задача на Европейския съюз, това е за хуманно отношение и за опазването на цялото разнообразие и цялата тази генетика, която съществува.

Мерките за подкрепа, които евентуално се визират не трябва да бъдат смесени с мерките за интервенции и нуждите, които имаме по отношение на пазара. Земеделието безспорно трябва да се развива в пазарна посока. Безспорно трябва да се върви към продуктивност, и именно това са показателите, които са важни за рентабилността и конкурентоспособността, но не трябва да пренебрегвано и не трябва да бъде отменяно това, че имаме нужда наистина такава е и Стратегията за устойчивост, че трябва да погледнем това, което се случва, това което го имаме и което трябва да го съхраним, защото устойчивостта е именно това, да може това разнообразие, което съществува да бъде съхранено и запазено. И то може по-нататък да бъде използвано за постигане на продуктивност и производителност.

СИМЕОН КАРАКОЛЕВ: Госпожа Кръстева, ще помоля да ме поправи, ако греша, но специфичната цел не е ли: „Подобряване на реакцията на селското стопанство в отговор на обществените изисквания по отношение на храните и здравето, включително за безвредна, питателна и устойчива храна, както и за хуманно отношение към животните“. Тук аз никъде не виждам биоразнообразие в тази специфична цел, за да изваждаме подобни възможности, изводи и приоритети, които не са относими към специфичната цел, за това реагирах по такъв начин.

ПРЕДС. ВЕРГИНИЯ КРЪСТЕВА: Ще дам думата и на Силвия Василева, и след това ще кажете какво е вашето предложение, тоест вие предлагате да отпадне тази възможност тотално или да се предефинира?

СИМЕОН КАРАКОЛЕВ: Да отпадне тотално.

ПРЕДС. ВЕРГИНИЯ КРЪСТЕВА: Нека първо да чуем госпожа Василева.

ЯВОР ГЕЧЕВ: Може ли да взема отношение по темата, но по растениевъдството?

ПРЕДС. ВЕРГИНИЯ КРЪСТЕВА: Заповядайте, госпожо Василева!

СИЛВИЯ ВАСИЛЕВА: Благодаря.

Искам само да допълня това, което каза господин Божида Иванова, логиката наистина е била в това, че тези местни породи животни отглеждайки ги екстензивно наистина за тях влагаме много по-малко разходи и по този начин всъщност нормата на рентабилност, като има дори такива изследвания и наблюдения направени от Селскостопанска академия, които в определен обем на стопанството, в определен размер показват една доста добра норма на рентабилност.

Мисля, че това е била логиката. Така, че в тази посока трябва да се мисли.

По отношение на хуманното отношение, да естествено, че то е най-добро тогава когато отглеждаме тези животни при условия, които са най-близки до естествените. Местните породи предопределят и благоприятстват екстензивното отглеждане. Мисля, че това е също едно допълнение към онова, което каза господин Иванов.

ПРЕДС. ВЕРГИНИЯ КРЪСТЕВА: Благодаря.

Заповядайте, госпожо Боянова!

СВЕТЛАНА БОЯНОВА: Благодаря.

По-скоро съм съгласна и подкрепям господин Караколев, защото целта на тази специфична цел 9 по-скоро е обърната към потребителя, към обществените очаквания какво трябва да произведе селското стопанство в Европейския съюз и тук вече мога да кажа от името на това, че ние като институт тази година сме „И Ай Ти Фуд“ в България, категорично тук по-скоро трябва да се застъпят потребности, които да направим така храната, че нашите потребители да бъдат по-здрави. Тук трябва да имаме повече идея за ОК увеличаване производството на биологични продукти, което е записано..., обаче тук са всички тези хранителни профили например, намаляване на количеството сол, месо, захар и т.н., мазнини и т.н., тук говорим за етикетирането, тук говорим за подвеждане на потребителя относно цените, тоест това хуманно отношение не е заложено като начин на производството. Хуманно отношение към животните е заложено в тази цел от гледна точка на потребителя, който получава след това резултата при хуманното отношение на животните, тоест месо или мляко, или каквото се произвежда в зависимост от животното.

Според мен, тук фокуса абсолютно не трябва да бъде агро екология, автохтонни породи, тъй като и господин Караколев също каза и аз го подкрепям, тук за продуктивност и нещо, което задоволява очакванията на потребителите и общественото здраве нямат нищо общо. Един човек няма да си купи автохтонна порода защото е била автохтонна, нали разбирате?

Според мен тази специфична цел изцяло трябва да се преработи и то с оглед обществените изисквания по отношение на храната. Така, че абсолютно подкрепям и Надежда Рангелова от вчера и Симеон Караколев.

ПРЕДС. ВЕРГИНИЯ КРЪСТЕВА: Съгласни сме, че не и е тук мястото, може би трябва да отиде в цел 6, приемаме тази бележка.

Заповядайте, госпожо Рангелова!

НАДЕЖДА РАНГЕЛОВА: Здравейте, благодаря за думата.

Това, което исках да кажа и аз в подкрепа на господин Караколев е, че всъщност автохтонните породи бивайки допустими за подпомагане и по не специфичните за тях схеми изкривяват изключително много сектора.

Отново искам да отбележа, и ако мога да помоля това нещо да бъде отразено и вписано по някакъв начин в протокола от срещата, че за сектор „Месодайно говедовъдство“ има изключителен риск за правилното бюджетиране на новия програмен период, ако не бъдат преразгледани бройките животни, които влизат в направление „Месо“.

Вчера уточних и с това приключвам, че 56 % от животните, месодайни в направление „Месо“ по справка от системата на „ВETИС“ са автохтонни породи.

В смисъл това е изключително притеснително за нас и вече знаете всички други проблеми, които произтичат от него, няма да ги повтарям. Просто ви моля да бъде отбелязано и да бъдат взети мерки, за да не изпуснем и следващия програмен период в това лутане.

Благодаря.

ПРЕДС. ВЕРГИНИЯ КРЪСТЕВА: Благодаря за коментара.

Заповядайте, господин Гечев!

ЯВОР ГЕЧЕВ: Категорично подкрепям всички, които се изказаха до момента. Първо, тук не е мястото на това. Разбира се само за пояснение за изсмукваните от пръстите иначе приоритети, които не са адекватни по отношение на точно тази точка, но да кажа следното нещо.

България има един от най-богатите генофондове, с които се гордеем, запишете го там където му е мястото и му дайте приоритет, за да има пари след това, но не и тук, тук е качеството на храните с всички други неща. На практика този приоритет е точно такъв, за който казаха колегите, той е по отношение на качеството на храната и е насочен към крайните потребители.

Само за отметка в нещата, които се казаха до момента. Няма автохтонна порода, която да е по-икономически изгодна от продуктивна порода, просто защото

нямаше да се правят продуктивни породи, ако беше така. Същото е и по отношение на земеделските продукти.

Така записано това цялото нещо тук не е адекватно. Просто го изкарайте в другия приоритет, в който му е мястото там и нека да се преработи тази част по отношение на анализа, защото наистина не кореспондира на нещата, а това е важен приоритет, който касае точно качеството на храните и изобщо няма общо с това, което е написано тук.

Иначе е тенденциозно, тежко тенденциозно, съгласен съм и подкрепям колегите.

ПРЕДС. ВЕРГИНИЯ КРЪСТЕВА: Благодаря, както преди малко казах, съгласихме се с коментара, ще го махнем от тази цел и ще го поставим съответно в специфична цел 6, вероятно и преформулиран.

Има ли други желаещи за думата?

Заповядайте, господин Апостолов!

СТОИЛКО АПОСТОЛОВ: Здравейте, искам да направя един коментар по отношение на предпоследните потребност 6 – „Подобряване отглеждането на животните“ и потребност 7 – „Намаляване употребата на антимикробни средства в селското стопанство“.

Тук са взети малко нещата от Стратегията от фермата до трапезата, но нищо конкретно няма. Предният път написах едни такива предложения за въпросния наръчник, където отново, но както и там, така и тук по-скоро са общи неща.

Моето предложение е това да се преработи и да се даде нещо по-конкретно. Тук са общи неща, които към нищо не насочват и нищо не определят. За мен не е правилно това да остане. Дадох примери със системи за екстензивно отглеждане на животни, за пасищно отглеждане, включително на индустриални животни като кокошки носачки, свине и т.н., но тук се въртим около някакви регламенти тук са цитирани, но нищо конкретно не се казва. И двете точки за мен трябва да се преработят. Това ми е коментарът.

Също така как ще намалим използването на антимикробни средства в селското стопанство при положение, че горе имаме в слабите страни описан много голям риск и много голяма опасност.

В момента сме може би на четвърто място в целия Европейски съюз по използване или по продажби на антимикробни препарати, а тук не става ясно, просто се говорят общи неща.

Според мен, трябва нещо да се предложи тук, иначе така остава като някакви пожелания. Не знам дали се изразих ясно?

ПЕТЯ ПЕТКОВА: Да, мисля, че бяхте достатъчно ясни.

Разбира се, ние ще вземем предвид това, което казвате и ще се опитаме да прецизираме текстовете с цял ясни послания и мерки, които да бъдат предприети с цел намаляване употребата на антимикробни средства.

В момента се разработва и такъв модул, електронна платформа с цел отчитане на точните количества, продадени и употребени антимикробни средства в селското стопанство така, че това също ще бъде взето предвид.

СТОИЛКО АПОСТОЛОВ: Може ли само един коментар да направя, ако продължаваме да финансираме такъв тип промишлено отглеждане на животни с оборите и с всички тези неща и технология на отглеждане каквито и електронни системи да правим да ги регистрираме антибиотици, единствения начин да докажем, че намаляваме тяхната употреба е като не ги регистрираме. Тук идеята ми е да се напише някаква стратегия какво ще направим в следващите десет години, така че да се намали нуждата от използване на тези антибиотици и антимикробни средства. Тоест да се даде приоритет на екстензивно животновъдство, на породи, които се нуждаят от по-малко лекарства и т.н., в тази връзка е моето предложение. Не се ли опише това нещо, а продължаваме да пишем общи неща не знам, няма как да стане.

ПРЕДС. ВЕРГИНИЯ КРЪСТЕВА: Заповядайте!

СИЛВИЯ ВАСИЛЕВА: Госпожо Кръстева, от последните думи на господин Апостолов, да отглеждаме породи, които са по-устойчиви, да ги гледаме екстензивно, като махнем онова, за което сега коментирахме и го сложим в специфична цел 6, в такъв случай къде отиват тези породи и къде отива екстензивното отглеждане?

Освен това, бих искала да направя един коментар на изказването на госпожа Боянова, при цялото ми уважение при всички случаи хуманното отношение е свързано именно с това на потребителя да му дадем възможност чрез етикета, което вече сме го постигнали с яйцата за консумация, той да има избор и да знае, че това

месо, това мляко е получен от животни, които се отглеждат хуманно дори и над стандарта, а не само по отношение на сол, захар в храните и т.н.

СВЕТЛАНА БОЯНОВА: Аз го дадох като пример и въобще не е била целта на хуманното отношение към моя коментар. Моят коментар беше всичко извън хуманното отношение, което е записано по отношение на автохтонни породи и т.н., което обсъждахме, а не по отношение на хуманното отношение, много добре слушам какво казвате, така че...

СИМЕОН КАРАКОЛЕВ: Отново ще се намеся, защото повдигайки тази дискусия и аз имах същото предвид Силвия, хуманното отношение е едно, а вида животно е съвсем различно. Тоест тук говорим, че ще пасем овцете, а не кои овце ще пасем. Хуманното отношение, тоест пасищното отглеждане, ние не дефинираме, че ще пасем само тези овце, те всички овце пасат и всички овце могат да бъдат при желание на собственика да бъдат отглеждани пасищно. Тоест екстензивно или както искате го наричайте.

В случая ние трябва да се обединим около хуманното отношение, защото обществото очаква да яде чиста храна, ама чистата храна не става само от автохтонни породи, тя става от всякакви породи. Въпросът е начина на отглеждане, а не вида на животните, тоест породата животни, които ще отглеждаме.

ТАНЯ ГЕОРГИЕВА: Мога ли да се намеся, тъй като се развихри дискусията и последните няколко колеги, с които говорим, моят апел към министерството, към председателя и заместник-председателя или от координационната група за ОСП моля дайте да има беграунд целия този разговор. Вчера стартирахме с въпроси и стана ясно, че тепърва комисията ще консултира държавите членки в този аспект за Стратегията от фермата до трапезата и биоразнообразието.

Отделно етикета за хуманно отношение също има беграунд като дискусия в рамките на Съвета на министрите, така че дайте ни някаква предварителна информация, за да няма въпроси, които можем да си ги спестим към момента поради простата причина, че нямате отговори и малко олеква дискусията.

За това дайте ни някакъв беграунд, защото това явно ще е последваща дискусия, допълващ анализ и т.н., наистина да приключим с безсмислен дебат и дискусия.

СИМЕОН КАРАКОЛЕВ: Таня, предлагам тогава да ни дадат всичко и ние само така като овце да кимаме и беграунд колкото искаш.

ТАНЯ ГЕОРГИЕВА: Въпросът е, че сега чуваш за етикет за хуманно отношение, има беграунд...

СИМЕОН КАРАКОЛЕВ: Аз съм го предложил това със Силвия и не го чувам сега, чуват го няколко колеги.

ТАНЯ ГЕОРГИЕВА: Тоест ти с нея не сте останалите осемдесет.

СИМЕОН КАРАКОЛЕВ: Да.

ТАНЯ ГЕОРГИЕВА: Разбирам какво ми казваш, както и аз може да съм го прочела, но не съм останалите осемдесет. Така, че за откровеността и откритостта на цялата група е добре да си кажем нещата.

Това ни е най-голямата иновация изведената специфична цел 9, която дискутираме. Абсолютна иновация за участниците в разработването, в Управляващия орган, в прилагането и т.н.

Така, че нищо странно не виждам в това, че още ни липсват всички парчета от пъзела и да си кажем открито, да по това нещо има последваща дискусия. Това е моят апел и да си спестим всичко това – защо няма това, защо няма онова, това е така и така?

СВЕТЛАНА БОЯНОВА: Не можем да ги спестим. Няма как да ги спестим.

ПРЕДС. ВЕРГИНИЯ КРЪСТЕВА: Може ли да вкараме разговора в някаква рамка?

Пъзелът не е нареден и за нас, всичко което е известно се качва и се публикува на страницата, споделя ви се на вас под различни форми, дали в някакви консултативни съвети, дали в други срещи, в момента много добре знаете за какво сме се събрали и нека да прекратим тази дискусия двустранна, а да говорим по потребностите, по това което Петя Петкова представи.

Боян Костадинов искаше думата, заповядайте!

БОЯН КОСТАДИНОВ: По-скоро искам да направя едно процедурно предложение, защото това вече ни е трета среща. На тази трета среща се вижда, че общо взето всеки се изказва по всички теми, всички ставаме специалисти по всичко.

Не мислите ли, че е удачно да направим някакво допълнително разделение на подгрупи, в които всеки според своята компетентност да дискутира конкретни

казуси по подгрупи, като съответно след това всички членове на групите да се запознаят с протокола от работата на тези подгрупи, защото ви прави впечатление, че влизаме в някакви детайли, които касаят ето тук породи, етикети, а ние всъщност в момента правим един стратегически план.

Мисля, че заседанието ни се размива доста и губим време в неща, които могат да бъдат насочени в специфични подгрупи и хората, които имат експертиза в тази област там да ги дебатират и да си излезнат след това вече с някакви конкретни неща.

НАДЕЖДА РАНГЕЛОВА: Това го предложихме на първото заседание, но беше отхвърлено, извинявайте.

ПРЕДС. ВЕРГИНИЯ КРЪСТЕВА: Да, точно така и ако може аз да обясня защо е отхвърлено.

БОЯН КОСТАДИНОВ: Тази потребност започва да изкрystalизира все повече и повече от гледна точка на ефективността на нашата работа.

НАДЕЖДА РАНГЕЛОВА: Нормално е, защото някои сектори имат много повече проблеми.

ПРЕДС. ВЕРГИНИЯ КРЪСТЕВА: Госпожо Рангелова, може ли да прекратим този двустранен диалог и да се върнем към работата по потребностите.

На предходното заседание решихме, на първото всъщност заседание решихме, че на заседанията вчера и днес ще работим по цели и който реши, че по тази цел няма компетентност и няма отношение е добре дошъл да не участва, за това го направихме в два дни, за да може всеки да си планира времето и да не се включва когато няма касателство.

Практиката и опита, който имаме ни показва, че всеки ще иска да вземе участие навсякъде, ако тръгнем да се разделяме на подгрупи.

Така, че приключвам и с това процедурно предложение.

Някой има ли желание да коментира по потребностите по специфична цел 9? Не виждам.

Преминаваме към обсъждане на следващата точка от дневния ред.

Точка 6

Обсъждане на предложения и коментари по Обща цел: „Модернизирание на сектора чрез стимулиране и споделяне на знанията, иновациите и цифровизацията в селското стопанство и селските райони и насърчаване на използването им в по-голяма степен“.

ПРЕДС. ВЕРГИНИЯ КРЪСТЕВА: Общата цел се представя от Владислав Цветанов, заповядайте!

ВЛАДИСЛАВ ЦВЕТАНОВ: Благодаря ви, здравейте колеги!

Накратко запознали сте се предполагам с материала, в който е посочено отразяването на постъпилите коментари. Бих разделил получените коментари по общата цел на две категории.

Едната част от коментарите са ориентирани по-скоро към интервенциите и наистина си заслужава да се обърне внимание на тях, но на следващия етап, тогава когато седнем отново всички да дискутираме различните интервенции, приоритети и т.н.

Това е прословутият отговор „приема се по принцип“, видели сте в коментарите.

Другата част от получените коментари и съответно предприетите от наша страна действия са свързани наистина със самите потребности по Общата цел.

Направили сме едно обединение на две от потребностите, наистина на база получените коментари, това обединение е съвсем логично предвид, че от една страна системата АКИС в страната има нужда от подобряване на своята база като цяло, а от друга страна и необходимост от укрепване на взаимовръзките, поради тази причина направихме обединение на предварително заложената потребност 1 и потребност 2, видели сте го в материала.

По отношение посочването в коментарите на други стратегически документи, като например Стратегията за цифровизация, с колегите направихме една корелация, ако мога да кажа между общата цел и специфичните цели, тъй като по подобие на настоящия програмен период и прилагането на Програмата за развитие на селските райони за 2014 – 2020 г., там отново имаме хоризонтални цели, които на практика с интервенциите включени в тях имат добавена стойност за останалите специфични цели.

Така, че това, за което ви говоря може да го откриете в потребност 2, където сме направили адресация към специфични цели 4, 5 и 6, а в потребност 4 сме направили адресация към специфична цел 1, 2 и 7.

Разбира се, в самите потребности сме доуточнили текстове, добавили сме текстове на база на коментарите, свързани както с цифровизацията, свързани и с подобряване на знанията в консултантските организации, т.е. въвеждането на знанията по-скоро, като цяло на всички участници в системата АКИС в нашата страна.

Така, че накратко това е, което сме направили. На разположение съм за въпроси и коментари. Документите са пред Вас, за което благодаря.

ПРЕДС. ВЕРГИНИЯ КРЪСТЕВА: Светлана Боянова, заяви желание за думата, заповядайте!

СВЕТЛАНА БОЯНОВА: Да, много ви благодаря.

По принцип благодаря на господин Цветанов, защото наистина действително по-голяма част от коментарите, които ние направихме предимно в тази хоризонтална цел са приети.

Разбира се, някои по принцип и сега разбирам какво имате предвид, тъй като го обяснихте, но въпроса ми е по-скоро, но не е въпрос, аз не съм съгласна с някои от казаните неща, а именно, че по-скоро сме предложили интервенции, а не приоритети. Това, което визирам е именно свързано с цифровизацията.

В Стратегията за цифровизация са описани дейностите, стратегическите дейности, които между другото съгласно проекта на регламент за ОСП трябва да бъдат видени в стратегическия план.

В тази връзка си позволявам да не се съглася, че например поставянето на цифровите иновационни хъбове е интервенция. Това не е интервенция. С цифровите иновационни хъбове са част от стратегически документи на Европейския съюз, визирам „Digital Europe“ програмата, в която имаш специална част за цифровите иновационни хъбове, защото иновациите специално в цифровизацията като приоритет на Брюксел не само за земеделието, а за всички сектори е именно цифровите иновационни хъбове, защото там се събират мненията и на бизнеса, и на науката и на доставчиците или разработчиците на цифрови технологии.

Ако мога да дам пример, цифровите иновационни хъбове се записват в стратегическия план, те са стратегически план на Комисията „Digital Europe“, те са стратегически план на България в Стратегията за цифровизацията, така че мястото им е в цифровизацията.

Знаете, че има декларация подписана за smart agriculture, където той е също политически документ, подписан е от България и там също цифровите иновационни хъбове са записани в стратегически документ, но например като интервенция може да се запише, че ще се подкрепят само част от дейностите, които например един хъб работи. Например, могат да правят цифровите умения и това ще подкрепим като интервенция, а не всичко, което правят. Могат да правят разработки, но какви разработки, свързани с напояване, свързани със земеделие да кажем в животновъдството ли? Тоест могат да бъдат вече тук интервенциите различни, но като цяло в Стратегическия план ние трябва според мен, на база на всички стратегически документи да запишем, че също така стратегически ще бъде и насърчаването на цифровите иновационни хъбове да работят за иновации в сектора на земеделието. Същото между другото се прави в останалите оперативни програми, например и след дискусиите също там, но цифров иновационен хъб да кажем в сектора на автомобилостроенето на България може да не и трябва, може да искаме да насърчим цифров иновационен хъб в сектора само свързан с изкуствен интелект без никаква конкретика. Тоест ако ние сега не заложим, че искаме да подкрепяме цифровите иновационни хъбове в земеделието според мен лишаваме българското земеделие и хранително вкусовата промишленост от възможността те да могат да се възползват. Бях дала в становището също пример, че по линия на ...и защо казвам, че трябва да е в Стратегическия план? Защото точно в този документ, който ви бях изпратила пише, че ако бъде решено от страните членки да подкрепят цифровите иновационни хъбове те могат да ги зложат в стратегическите си планове, като през тях да се правят някои от интервенциите, например по Програмите за развитие на селските райони, където вече ние трябва да имаме наистина по-голяма конкретика.

И може би в подкрепа на това, което казвам, вие самите дори сте го написали, понеже гледах постъпили бележки, на същото мнение, виждам, че са и от ЦКЗ, което ме радва, защото те все пак работят хоризонтално с всички хъбове и не само в земеделието, но например, ако вие ми казвате, че не трябва да слагам

интервенции тук, тогава това, което сте ми отговорили, че се приема по принцип за пчеларството, откъде накъде ние ще слагаме, че тук ще трябва да се прави една система за оповестяване. Това е интервенция, това не е за Стратегическия план, тоест значи за едни неща решаваме, че е интервенция, а за други решаваме, че не е интервенция и не трябва да бъде в Стратегическия план при положение, че имаме толкова много стратегически документи, които определят цифровите иновационни хъбове като ключови за цифровата трансформация във всички сектори на европейската икономика.

Това е моят коментар. Той е генерален да направим разлика между Стратегически план и интервенции конкретни, в смисъл, че тук вече говорим за приоритети и аз считам, че трябва да бъде поставено в приоритетите.

Благодаря Ви.

ПРЕДС. ВЕРГИНИЯ КРЪСТЕВА: Заповядайте!

ВЛАДИСЛАВ ЦВЕТАНОВ: Благодаря за коментара.

Изключително полезен за нас беше примера с евентуалното участие на цифровите иновационни хъбове и по-скоро в някаква определена част от тяхната същинска дейност, примера който дадохте.

Ако мога да направя една препратка към потребност 4 от хоризонталната цел там изрично сме посочили, че тази потребност е насочена към стимулиране на цифровизацията на аграрното управление и продоволствената обезпеченост, в това число подпомагане на процесите по създаване, развитие и интеграция на дигитални инструменти за предоставяне на електронни услуги за различните участници в земеделието и хранително вкусовата промишленост. Стимулиране внедряването на цифрови технологии за управление на стопанствата и за оптимизация на производствени административни процеси, включително и в публичната администрация. Това е по отношение на потребност 4.

От друга страна, в потребност 3 където развиваме темата с насърчаване на кооперирането там отново идеята е на всички тези участници, които са част от огромната система АКИС да имат една по-добра възможност за коопериране, включително използвайки подхода на европейското партньорство за иновации и по този начин ние според нас задаваме една генерална рамка, която впоследствие в самите интервенции и приоритизирането вътре в самите интервенции ще даде една

добра база вече да се влезе в конкретика и по отношение на допустими бенефициенти и по отношение на дейности, които ще са допустими и такива, които ще са приоритет за Стратегическия план.

Нашето мнение е, да приемаме вашия коментар, но смятаме, че това нещо генерално е отразено в двете потребности и най-вече в потребност 4 към хоризонталната цел.

Благодаря Ви.

ПРЕДС. ВЕРГИНИЯ КРЪСТЕВА: Заповядайте, госпожо Боянова!

СВЕТЛАНА БОЯНОВА: Не смятам така и за това дори в момента отворих отново да прочета какво е записано в стратегическите документи на Европейския съюз и точно там е записано, че именно „Digital Europe“ програма се фокусира: „Он билдинг да стратеджик дигитал ...“, като 8,2 милиарда евро се предвиждат за това и това, което ми направи впечатление е програмата освен, че иска да прави инвестиции, което е много различно от инвестициите, за които например вие ми говорите в момента, това е достъпът до технологии на земеделските стопани, но това не е иновацията, за която аз в момента говоря. Цифровият иновационен хъб трябва да прави test before invest, тоест ние трябва да видим преди комерсиализирането на една цифрова технология и след това достъпа на земеделците до нея, дали тя има практическо приложение и за това Комисията е написала „including true digital innovation hub“, тоест ролята на хъбовете не е да осъществя, тя е и такава, но не е основната цел да прави достъпа на земеделците до цифровите технологии. Това е само една от темите, които работи един хъб. Един хъб може да прави много повече неща, те са описани във всички документи.

Между другото предстои по „Digital Europe“ програмата допълнително стимулиране на цифровите иновационни хъбове и особено вътре е записана ролята на цифровите иновационни хъбове в земеделието и хранително вкусовата.

Колеги казвам ви от опит, в непрекъснат контакт съм по линия на „Smart Agri Hubs“ с колегите си от другите държави, където има такива хъбове в земеделието. Всички до един, от разговорите естествено, те не са официални и не изразяват мнението на държавата, но всички те ще бъдат с особен акцент в следващия програмен период, защото в България ние нямаме достатъчно ресурс национален, по

който да финансираме цифровите иновации в земеделието и хранително вкусовата и това всички го знаем.

През цифровите иновационни хъбове ще има много по-голяма възможност за нашите земеделци да има възможност за цифрови иновации, тоест за тестване на продукти по линия на европейските фондове, но за целта това трябва да е изведено като приоритет в съответните документи на държавата, защото ние можем да кажем, че не ги искаме тези неща.

Тоест категорично не съм съгласна, и аз пак ви казвам, няма как да пишете, че искате платформа за пчелите в Стратегическия план, цифрова платформа за пчелите в Стратегическия план, а от друга страна да няма фокус върху цифровите иновационни хъбове и те трябва изрично да бъдат споменати в Стратегическия план и вече като интервенции може да решаваме, че няма да правим всичко, което е в обхвата на един цифров иновационен хъб.

Мисля, че добре го обясних, не знам дали ме разбрахте точно.

ПРЕДС. ВЕРГИНИЯ КРЪСТЕВА: Благодаря госпожо Боянова за коментара.

Заповядайте, госпожо Георгиева!

ТАНЯ ГЕОРГИЕВА: Благодаря за думата.

Имам един въпрос и няколко коментара. По отношение на силните страни в точка 2 е изписано: „Селското стопанство е единственият отрасъл, за който са изградени и обществено финансирани специално структури за научно обслужване“ и е посочено ССА и Националната служба съвети в земеделието. Тук за да може да отговори на реалността, че Служба съвети в земеделието не е научна сто процентова структура, може би е удачно да бъде изписано: „Структури за научно и съветническо обслужване“. Това е едното предложение.

Оттам нататък отивам в изведените потребности.

В описанието на първата потребност, а това касае между другото подробната аналитична част на тази специфична цел и на мен ми липсва, може би колегите не са забелязали, но ще обърнат внимание, като коментираме сега с Вас, че Националната селска мрежа, която за в бъдеще се очаква да се казва Национална мрежа за ОСП, би следвало да попадне като част от системата на АКИС, особено в

контекста на посочените в чл. 113 при структурирането на Националните мрежи за ОСП във всички държави членки, каква ще е нейната роля и функции?

Така, че според мен, дори този определен вид, след това създаване и подкрепа на тази мрежа от страна на Фонда за ЕЗФРСР, но независимо от това според мен трябва да влезе в анализа, трябва и да бъде посочено тук, че е част от системата на АКИС. Това ми е може би най-същественият коментар в тази част.

По отношение на изведения приоритет 2, само това, което искам да споделя с вас, миналата година сме подали обратна информация във връзка със събития, които сме изпълнили с различни категории бенефициенти на ПРСР, че като основна слабост изтъкват недостатъчните обучения без значение дали имат публичен или не съветник, а самите бенефициенти по отношение на изпълнението на ангажименти в период на мониторинг или когато имат многогодишни ангажименти. Тоест тук, когато става дума от каква необходимост като обучения и повишаване на капацитета може би е добре да се вземе под внимание, защото обучаваме бенефициенти, какви са им възможностите. След това пазара предлага консултантска услуга, няма да я коментирам коя е пълен пакет и се грижи за своите клиенти и докъде стигат, но като цяло това са проблемите.

Още нещо, ние с господин Цветанов го коментирахме, дори и на тематичната работна група, която структурирахме към Национална селска мрежа за иновации, че към настоящият момент в настоящата програма по-скоро заинтересованите страни, които могат да бъдат част от оперативните групи по ЕП Agri, отчитат като слабост това, че проектите в настоящия програмен период са ограничени до иновации попадащи в обхвата на Анекс № 1.

Не знам дали тук може би дори и с едно изречение да се загатне, защото това, което виждам към изведения приоритет 3 в последното изречение се казва: „Целенасочената подкрепа трябва да бъде ориентирана и към по-слабо застъпени иновативни решения, насочени към опазване компонентите на околната среда, не технологични иновации и социални иновации, иновации базирани на спецификите на секторните производства и разпространение на резултатите до по-голям брой участници“.

Тук дори и едно изречение, което да маркира, че няма да имаме такова ограничение и ще има връзка с кръговата икономика и т.н., в бъдеще, която ще бъде

обвързана и със Стратегическия план, по който към момента работим, мисля че би било удачно.

Благодаря!

ПРЕДС. ВЕРГИНИЯ КРЪСТЕВА: Заповядайте!

ВЛАДИСЛАВ ЦВЕТАНОВ: По отношение на Вашия коментар за анализа предполагам, че господин Божида Иванова ще се включи по темата.

По отношение на коментара ви във връзка с подмярка 16.1 и обхвата на подпомагане в рамките на нея това дали е в приложение № 1 от Договора за функциониране на ЕС или не това пак е елемент на интервенциите и това нещо се урежда в съответните мерки от програмата в 2014 – 2020 г. и съответно в интервенциите, би следвало да се уреди в бъдещия стратегически план.

Това, което цитирахте и е посочено в потребността по отношение на по-непопулярни иновативни решения, тоест да се върви към изпълнението на подобен тип проекти на практика се доказва от данните, които имаме и към момента от интереса по подмярка 16.1, която мога да кажа, че за момента представлява голяма част от иновациите в областта на селското стопанство, които се подкрепят по ЕЗФРСР. Показва, че повечето оперативни групи работят по сходни теми, ако мога така да се изразя, а има теми като „Околна среда“, вие споменахте кръгова икономика, има и теми, които допълнително в бъдеще могат да бъдат развивани, тъй като който има желание може да посети сайта на ЕП Agri и да направи една съпоставка по отношение на други страни членки, какъв тип проект изпълняват, с какъв тип участници са оперативните й групи и т.н.

Това е коментарът ми във връзка с подпомагането на иновативните решения, тъй като прекъсна за момент втория ви коментар свързан с предоставянето на различни видове обучения, консултантски услуги, просто прекъсна за момент връзката, ако може да уточните какъв точно ви беше въпроса, тъй като направихте някаква корелация с проекти, които се изпълняват по програмата и може би ангажименти, не разбрах въпроса.

ТАНЯ ГЕОРГИЕВА: Коментарът беше при разписването на каква необходимост от обучения... между другото връзката добре ли е?

ПРЕДС. ВЕРГИНИЯ КРЪСТЕВА: В момента да.

ТАНЯ ГЕОРГИЕВА: Коментарът беше в контекста на маркираните като теми потребности за обучения и това, което посочих е, че това са заинтересованите страни, с които над една година работим в рамките на различни срещи, обсъждания и дискусии на Национална селска мрежа посочват не достатъчно обучение на бенефициенти по ПРСР в периода на мониторинг и изпълнение на различни задължения. Контекстът беше, че – да, някой попада на качествен консултант и изобщо не искам да коментирам тема с консултантския пазар, а други имат публичен консултант, но дали е плътно с бенефициента в периода на мониторинг, тоест това се посочва като една от слабостите, на които се дължат санкции, неспазвания и т.н., по-скоро се маркира като такава потребност.

ВЛАДИСЛАВ ЦВЕТАНОВ: Благодаря ви за допълнителната информация.

Така както в момента е разписана самата потребност тя не изключва бенефициентите, които изпълняват проекти финансирани по Общата селскостопанска политика. Това, което анализа извежда като потребност по принцип е ниското ниво, тоест като акценти е ниското ниво на квалификация на земеделските стопани в страната, без значение дали те изпълняват проекти или не изпълняват, тъй като една проста статистика може да покаже, че всъщност проектите, които се изпълняват като брой са изключително малко на фона на общия брой земеделски стопани в страната.

Така, че тук акцента е по принцип да се повиши квалификацията, тоест да се осигури достъп на земеделските стопани до различни форми на трансфер на знание, тоест като цяло. Земеделските стопани, които изпълняват проекти по линия на Общата селскостопанска политика те имат вменени нормативни ангажименти, може би това ги тласка в един момент да станат по-чувствителни на темата, че им трябва завършен курс или друга квалификация.

Тук не са изключени, тук земеделските стопани не се разделят.

Смятаме, че така заложената потребност и описанието покриват целият диапазон от земеделски стопани, включително два или три от коментарите по общата цел бяха насочени точно към необходимост от специфични, да ги нарека курсове, или получаване на специфични знания за отделни сектори в селското стопанство, включително участието на различни неправителствени организации в извършването на такива дейности по трансфер на знания.

Така, че смятаме, че в тази част нещата са описани генерално и покриват целия спектър от тази наистина крещяща нужда от повишаване на квалификацията на всички нива от малките, през младите до стандартните земеделски стопанства, които са по-устойчивите.

Благодаря Ви.

ТАНЯ ГЕОРГИЕВА: Благодаря, но искам да попитам и очаквам отговор по отношение на Национална селска мрежа като част от АКИС ли по-късно?

СВЕТЛАНА БОЯНОВА: Аз също очаквам отговор на моя въпрос.

ПРЕДС. ВЕРГИНИЯ КРЪСТЕВА: Божидар Иванов на линия ли сте и нека да видим има ли данни в анализа, защото в момента няма как да проверим това нещо, дали има данни в големия анализ, за да знаем какво да отговорим?

БОЖИДАР ИВАНОВ: Какъв беше въпросът?

ПРЕДС. ВЕРГИНИЯ КРЪСТЕВА: Включване на Национална селска мрежа в АКИС?

БОЖИДАР ИВАНОВА: Дали е включена Националната селска мрежа в АКИС ли?

ПРЕДС. ВЕРГИНИЯ КРЪСТЕВА: Не е, но искат да се включи, но въпроса е дали има данни в анализа?

БОЖИДАР ИВАНОВ: Мисля, че няма. Експертът, който го е правил не е тук, но доколкото си спомням и доколкото съм гледал анализа в подробности мисля, че за Национална селска мрежа като данни не е подкрепена.

ТАНЯ ГЕОРГИЕВА: Ако мога да се намеся. Данни за анализ има с оценка на предходното звено за управление. Настоящото звено за управление работи от една година. Аз не знам какви данни ви трябва, но имаме проект на регламент, в който е записано, че 12 месеца след стартиране на приемането на Стратегическия план държавата трябва да структурира такава мрежа и като прочетете, мога и да ви прочета разбира се, но да не отегчавам аудиторията, какво се очаква да прави една бъдеща Национална мрежа за ОСП, която ще е друга различна от сегашното звено и надграждаща сегашната мрежа на министерството, неминуемо това посочва, че е част от АКИС, за мен тук не би трябва...

БОЖИДАР ИВАНОВ: Това е безспорно, това не сме го отrekli.

Национална селска мрежа е в АКИС – да, в диаграмата, която е посочена.

ТАНЯ ГЕОРГИЕВА: Тук не трябва данни и статистика, за да се каже, дали бъдещата Национална мрежа по ОСП е част от АКИС, тя е европейската мрежа от европейското АКИС.

ПРЕДС. ВЕРГИНИЯ КРЪСТЕВА: Може ли да се намеся малко по-конструктивно извинявайте, но тъй като е обявено и до 14.00 часа, да разрешим този спор. Ще го включим както е записано по регламент – Национална селска мрежа за ОСП.

Ще направим допълнителна корекция и вече това ще го видите в официално финализираните потребности. Така дали удовлетворява, за да прекратим спора и да вървим нататък?

ТАНЯ ГЕОРГИЕВА: Благодаря, в никакъв случай не е спор.

ПРЕДС. ВЕРГИНИЯ КРЪСТЕВА: Дискусия, добре.

ТАНЯ ГЕОРГИЕВА: Въпросът е, че не следва да го изпускате при това, че е важно.

Благодаря.

ПРЕДС. ВЕРГИНИЯ КРЪСТЕВА: Добре, колегите ще си отбележат и ще го добавим.

Заповядайте, господин Щерев!

Може би вече не иска думата.

СВЕТЛАНА БОЯНОВА: Госпожо Кръстева, ако мога също да получа отговор на въпроса, който аз поставих – дали приемат цифровите иновационни хъбове като част от Стратегическия план да бъдат включени?

Също така бих казала, защото пропуснах, това е записано и в анализа, който Института по аграрна икономика направи, тоест има на какво да се базира, дори е цитирано конкретно. Ако сте съгласни аз мога да се ангажирам с много кратък текст след параграфа, който господин Цветанов цитира за потребността и т.н. на стр. 108, трябва просто едно изречение и нищо повече.

Това бих искала да чуя дали го приемате?

ПРЕДС. ВЕРГИНИЯ КРЪСТЕВА: Мисля, че е дошло като официално искане и мисля, че ние в таблицата, която върнахме с бележки мотивирано сме написали защо не го приемаме.

СВЕТЛАНА БОЯНОВА: Не, не сте написали, че не го приемате. Просто току що стана дискусиата и аз казах, че всички стратегически документи го предвиждат и за това мотивът ви ако не го приемате не го разбирам, няма го. Има го в анализа на Института по аграрна икономика, има го в другите стратегически документи, за това не разбирам и казах защо не е интервенция, обосновах го също и за това не разбирам вашите аргументи в обратна посока. Няма всъщност такива аргументи, защото действително въпроса е от стратегическо значение, тоест би трябвало да е изведено и то е направено така в анализа на Института по аграрна икономика и за това не виждам защо да не намери място в потребностите. Има и становища на други колеги в тази посока.

Не разбирам, къде е проблемът, наистина не разбирам. Всичко посочва, че трябва да бъде включен и по-скоро е пропуск, а не дали да го включваме или не, при положение, че всички документи стратегически го включват. Идеята е тук да придадем тежест на нашия сектор – цифровите иновационни хъбове ще съществуват, но въпроса е дали ние искаме, всъщност не е дали искаме или не, защото е посочено в Института по аграрна икономика, че е необходимост.

ПРЕДС. ВЕРГИНИЯ КРЪСТЕВА: Добре, Владислав Цветанов сега ще каже какво коментирахме дотук.

Заповядайте!

ВЛАДИСЛАВ ЦВЕТАНОВ: Благодаря Ви.

Това, което коментирахме с колегите тук ще ни трябва малко време да анализираме това, което преди малко дискутирахме дали всъщност, тъй като в момента говорим за генерални неща, тоест за потребности и дали не става въпрос за идентифицирането на определен бенефициент в потребностите и дали този бенефициент няма място в интервенциите.

От тази гледна точка ще ни бъде необходимо малко време, за да анализираме така поставения коментар от тази ваша гледна точка.

Благодаря Ви.

ПРЕДС. ВЕРГИНИЯ КРЪСТЕВА: Заповядайте, госпожо Рангелова!

НАДЕЖДА РАНГЕЛОВА: Това, което искам да помоля и да попитам е, дали би могло да бъде включено изрично като текст ние го бяхме приготвили като предложение за общата цел, но вече вие ще кажете, става въпрос, че в нашия сектор,

както видяхте в животновъдството има много проблеми от гледна точка на дефинициите на животни, събиране на информация и това ни води към една много остаряла и не дотолкова ефективна и работеща система за събиране на данни.

Бихме ли могли да запишем като потребност, която мисля, че може би и другите колеги ще подкрепят от сектор „Животновъдство“ подобряване на информационната електронна система, в която се отразява броят местонахождението и здравния статус на животните.

Според мен, няма нужда да се аргументирам допълнително. Всички знаем колко проблеми през последната година, година и нещо изхождаха точно от тази система за събиране на информация, колко неясна информация има в нея и също обратната връзка за нея.

Повечето хора, които имат достъп до нея – ветеринари, фермери е наистина, че има нужда от модернизация. Ние получихме достъп до системата по наше предложение, дистанционен достъп с ограничени права, наистина много трудно се работи с нея, а за да го развиваме този сектор ние имаме голяма нужда от правилна база данни и информация за броя животни, и не само за броя животни, но цялостно за животните и това е моето предложение да се запише като потребност това, което цитирах.

ПРЕДС. ВЕРГИНИЯ КРЪСТЕВА: Разписвайки тези потребности, идентифицирането на тези потребности отново ще повторя се дължи на данни, които се съдържат в SWOT анализа, в големия SWOT анализ, подчертавам.

Предполагам, че ВЕТИС не е изследван в този SWOT анализ, но дори и да е така ние правим потребностите, които извеждаме в момента след тях се очаква да бъдат разписани конкретни мерки или интервенции. Каква мярка тук да сложим за подобряване на ВЕТИС.

Всички знаем, че ВЕТИС има нужда от подобрене и аз мисля, че ще се вземат мерки в тази посока, но не е място това да се разписва в Стратегическия план.

Отново повтарям на вас госпожо Рангелова, опитвате се да решите национални проблеми през Стратегическия план.

Владислав Цветанов, иска да ме допълни, заповядайте!

ВЛАДИСЛАВ ЦВЕТАНОВ: Благодаря, госпожо Кръстева!

Във връзка с коментара и аз приемам позоваването на системата ВЕТИС като частен случай, но вие много добре казахте, че вашият проблем е достъпът до устойчива база данни, а не самия достъп като достъп и ако погледнете какво е заложено в потребност 1, първата част на потребност 1 в общата цел е точно изграждането на устойчиви системи, от чисто технологична гледна точка, както и земеделските стопани, така и при всички други участници, които са част от системата АКИС.

По отношение на цифровизацията потребност 4 преди малко когато цитирах един от абзаците, включително се говори и за подобряване на цифровизацията по отношение на публичната администрация и услуги, така че генерално аз приемам примера ви с ВЕТИС за частен пример. Смятаме, че се покрива от така изведените потребности от една страна надграждане на материално-техническата база на участниците в АКИС и от друга страна цифровизация по отношение на публичната администрация и предоставените от него услуги.

Благодаря Ви.

ПРЕДС. ВЕРГИНИЯ КРЪСТЕВА: Искам да допълня, колегите ми написаха, които следят темата с ВЕТИС, че към момента се разработват отделни модули и предстои разработване на модул за изпълнение на програмите за надзор, това е във връзка със здравния статус.

Така, че абсолютно считам, че по подобряване на системата ВЕТИС са взети мерки и се работи и не е необходимо изрично да я добавяме тук.

Заповядайте, господин Костадинов!

КОСТАДИН КОСТАДИНОВ: С цел да бъде банален за включването на браншовите организации в обученията, ние входирахме становище, в което беше описано ясно това.

В таблицата е върнато като „принципно приема се“, но не е идентифицирано като нужда в целта.

Не съм съгласен първо с извода, че до организациите и земеделските производители достигали бавно знанията за иновации и информация за всички дейности. Самите организации в момента са мотора и движението на всички производители по отношение на знания, практики, демонстрации и т.н.

Искам да знам дали това ще бъде включено сега в тази хоризонтална цел?

ЯВОР ГЕЧЕВ: Госпожо заместник-министър, може ли да продължа оттам откъдето свърши господин Костадинов, това е наше общо предложение?

ПРЕДС. ВЕРГИНИЯ КРЪСТЕВА: Нека да дадем коментар, стана ясно какво иска да каже господин Костадинов.

ЯВОР ГЕЧЕВ: Просто ще го разширя.

ПРЕДС. ВЕРГИНИЯ КРЪСТЕВА: Не е необходимо, в 15 часа залата трябва да е свободна. Ясна е темата, ако има нещо, какво трябва да се допълни – ОК.

ЯВОР ГЕЧЕВ: Именно от тази гледна точка, че трябва да допълня няколко неща.

ПРЕДС. ВЕРГИНИЯ КРЪСТЕВА: Добре, допълнете.

ЯВОР ГЕЧЕВ: Това е изключително важно, защото в крайна сметка трансфера на информация довежда до много други неща. Ако браншовите организации не са звено, което да събира хората, да ги информира, да ги обучава, то няма да се доведе и до комасация на продукцията в крайна сметка и до достъп до пазар и до....(прекъсната връзка), за това тази точка е много важна.

От гледна точка на това, което каза господин Костадинов, в първата точка още би трябвало да се впише, че тази дейност цялата по отношение на всички неща се извършва от браншови организации, не просто от неправителствени организации, защото в това има разлика голяма, каквато и да е тяхната в крайна сметка цялостна регистрация. По това се разбрахме, че има различни видове регистрации.

По отношение на втората точка „Повишаване на квалификацията“ категорично и задължително това цялото нещо трябва да стане през браншовите организации. Не просто да стане през браншовите организации, според мен трябва да се напише като стратегическа цел, включително и аутсорсване на дейности от Министерството на земеделието, които браншовите организации могат да извършват за собствените членове, включително и чрез дигиталните платформи, които са обект на тази цялата стратегия.

Що се отнася до третата точка тук много благодаря, че е записано „коопериране“, но това е как да кажа, като че ли не се прави много разлика между различните видове неща свързани с кооперирането, сътрудничеството и подобните неща. Тук се има предвид абсолютно сътрудничество, а не просто коопериране, малко са близки термините, но все пак са различни.

Така, че тук ако искате го напишете „сътрудничество“, защото кооперирането означава друго нещо.

И в тази гледна точка аз мисля, че във връзка с това, което говорихме и при предходния приоритет браншовите организации могат да са генератор на такъв тип сътрудничество по разработване на нови сортове, адаптирани животни и всички такива неща, но на практика дадените браншови организации би трябвало да са приоритизирани, защото те са най-близко, те са фермерите, кооперациите и производителите и идентифицират най-лесно техните проблеми и нищо не пречи ние, например както „Санджента“ е кооперация на 3000 фермера съответно ние да правим същите разработки по отношение на същите неща, както дигитално, така и в различните сортове.

И още нещо да добавя като стратегическа цел, защото тук мисля, че му е най-подходящо мястото. Тъй като гледам господин Караколев, например във Франция браншовите организации финансирано по инструменти на Европейския съюз, един фермер, който има животни – 20, 30 и 50 животни, браншовата му организация, може да му изпрати някой да му гледа животните за 15 дни докато отиде на море, а ние защо да не направим тези всякакви делегирани дейности, които ако не ги запишем като приоритет след това няма да можем да ги напишем и като конкретни мерки.

Това са ми конкретните предложения. Тук става въпрос за сътрудничество, за ползване на дигиталните платформи, които да докарат до себе си и коопериране, и достъпност на информация и обучения, и цялото това нещо трябва да се върти около самите браншови организации, които ще им даде и друга преференция.

Първо, те ще имат средства да го правят. След това ще има по-различна полза от тях да членуват в тях самите фермери и организации, защото ще има, как да кажа по-голяма легитимност и по-голяма полза от цялата работа. Не, че всяка от нашите организации в момента не го прави, но го прави на абсолютно доброволен принцип.

Има една конкретна разлика, която например хиляди неща се сещам, които ние можем да ги правим вместо Общинските служби по земеделие.

Първо, ще намали административната тежест.

Второ, на нас това ни е работата, да си я вършим защитавайки интересите на самите земеделски производители. Докато не всеки път и капацитета на

зеделските служби не се отнасят и много майчински към фермерите, така че на това мисля, че е тук мястото.

И едно от нещата успоредно с кооперирането, които трябва да вършим в следващия седемгодишен период, като тук обаче за първи път сигурно ще кажа такова нещо, но тук заместете думичката „коопериране“ със „сътрудничество“ защото не е точна. Кооперирането беше горе когато го обсъждахме.

ПРЕДС. ВЕРГИНИЯ КРЪСТЕВА: Заповядайте!

ВЛАДИСЛАВ ЦВЕТАНОВ: По отношение на първия коментар на господин Костадинов, коментара ни във връзка с Вашето предложение е „приема се по принцип“, тъй като самия коментар директно предлага включването на НПО организации в процесите по трансфер на знания.

Коментарът ни е „приема се по принцип“, тъй като ние смятаме, че това е дискусия и това е обект на включване на последващ етап тогава, когато разработваме самите интервенции.

Приемането по принцип просто обръщам внимание на един текст от потребност 2, където ние сме казали изрично, че потребността е насочена към стимулиране от една страна, организациите, които предоставят трансфер на знания да се адаптират в максимална степен(прекъсната връзка).

ЯВОР ГЕЧЕВ: Ако може да повторите, защото не се чуваше в последната минута.

ВЛАДИСЛАВ ЦВЕТАНОВ: По коментара на господин Костадинов, отбелязали сме „приема се по принцип“ поради простата причина, че там се цитира конкретен бенефициент, който да участва в интервенции по трансфер на знания.

В този контекст ние смятаме, че тази дискусия следва да се води на етап интервенции, разписване на самите интервенции, а по отношение на коментара ни „приема се по принцип“ обръщам внимание на два текста от потребност 2 към общата цел, където сме казали, че интервенциите свързани с трансфер на знания трябва да са ориентирани в максимална степен към потребностите на земеделските стопани. Това, което е и част от коментара.

От друга страна генерално сме казали, че е необходимо участието на самите земеделски стопани и подчертавам техните организации в системата АКИС, което да разшири възможностите за споделяне, обмен и разпространение на знания и

опит. Ето това е генералната теза, която ни кара да напишем „приема се по принцип“ и да дискутираме различните организации, които предоставят трансфер на знания под различна форма на етап интервенции.

Надявам се, че добре обясних и сте ме разбрали правилно.

Това е по коментара свързан с едната бележка.

По отношение на редакционната бележка на господин Гечев, мисля, че кооперирането като елемент на европейското партньорство за иновации си има своето място в очертаната потребност.

Благодаря Ви.

ПРЕДС. ВЕРГИНИЯ КРЪСТЕВА: Други?

ЯВОР ГЕЧЕВ: Може ли коментар защото аз на практика не разбрах какъв беше коментара по моите неща?

ПРЕДС. ВЕРГИНИЯ КРЪСТЕВА: Че няма да стане „сътрудничество“, а ще остане „коопериране“.

ЯВОР ГЕЧЕВ: Добре, чудесно това не е проблем, но става въпрос за нещата, които предложих за всички браншови организации да бъдат изброени целево вътре, като хората, които се надяваме да го правят през следващите седем години, цялото това нещо. Тоест да се приоритизират браншовите организации, като центробежната сила, по която цялото това нещо трябва да бъде правено през следващите седем години – коопериране, сътрудничество, както искате го правете, при разработване на иновации, при ползването на всички неща, както и вътре да се запише, съответно делегирането на определени функции, които да не са общи вече и там вече може да се конкретизират другаде по отношение на делегирането на функциите на браншовите организации, които я да извършват от името на Министерството на земеделието.

Това са европейски практики, които мога да цитирам включително, във всяка една от държавите, но няма нужда да го правя.

Мисля, че всички знаем за какво става въпрос.

Това ще даде сила и на самите браншови организации и ще подпомогне дейността на министерството, защото министерството не може да стигне до всеки фермер, но ние можем, това ни е работата.

ВЛАДИСЛАВ ЦВЕТАНОВ: Благодаря Ви, господин Гечев за коментара. Това, което казахте е абсолютно вярно и наистина се надяваме да стане добра дискусия, когато стигнем до интервенциите и много важно нещо споменахте приоритизирането на подпомаганите дейности и подпомаганите кандидати, тъй като мисля, че засегнахте тази тема.

Благодаря Ви.

ЯВОР ГЕЧЕВ: Тоест за протокола „приема се по принцип“ така ли да считаме?

ПРЕДС. ВЕРГИНИЯ КРЪСТЕВА: За протокола „приема се“ и ще бъде разглеждано когато пишем интервенциите.

ЯВОР ГЕЧЕВ: За протокола, благодаря ви госпожо заместник-министър!

ПРЕДС. ВЕРГИНИЯ КРЪСТЕВА: Други желаещи за думата?

Заповядайте, госпожо Григорова!

ЮЛИЯ ГРИГОРОВА: Бих искала да направя един коментар по отношение на цифровизацията и иновационните хъбове, за които и госпожа Боянова и останалите колеги предложиха.

Искам да обърна внимание на факта, че от гледна точка на промените в климата, които всички знаем, че предстоят независимо дали е засушаване или риск от други аномалии, те са абсолютно необходими и полезни и в случая се явяват една потребност за земеделските стопани и за целия сектор бих казала, тъй като чрез тях на базата на актуални данни, които се набират в тях се правят т.нар. научни прогнози за промените в климата, които касаят и вида култура, с която може да бъде обект в земята. Животните биха могли да показват как се променя състоянието на пасищните и ливадните екосистеми и съответния брой животни.

Така, че тук смятаме, че би било абсолютно полезно да бъдат добавени като една потребност в анализа, тоест да бъде изрично подчертана тази потребност, ако искате би могло да се премести горе в ос 4, която касае климата и климатичните промени.

В същото време те са много полезни по отношение на това, което останалите колеги и господин Костадинов, и господин Гечев, и госпожа Георгиева представиха и коментираха, тъй като техните браншови организации ще имат достъп до актуални предпроектни проучвания и данни и прогнози и ще могат на тази база по-

добре да съветват, да обучават техните членове как да направят превенция и смекчаване на климатичните промени, така че стопанствата ни да са устойчиви и да генерират достатъчна, не просто икономически доходи, а храна за населението, което е основна функция на селското стопанство.

Благодаря.

ПРЕДС. ВЕРГИНИЯ КРЪСТЕВА: Благодаря.

Други изказвания?

СВЕТЛАНА БОЯНОВА: По повод на това, което господин Цветанов каза да проучите и отново да погледнете за конкретен бенефициент да не би да стане наистина посочване на конкретен бенефициент, искам абсолютно ясно и категорично да заявя, че в никакъв случай не трябва да се пишат каквито и да е потребности, нужди и интервенции за конкретен бенефициент.

Тук когато казвам цифрови иновационни хъбове означава, хоризонтално идеята за цифрови иновационни хъбове, всеки един хъб, който ако приемем, че ги записваме, че са ни важни като потребност при всички положения трябва да участва, по която и да е интервенция на проектен принцип с конкуренция. По никакъв начин, говорейки всичко, което казвам в момента не визирам конкретен хъб, по никакъв начин. Защото един цифров иновационен хъб си има своя програма на работа и тя не трябва непременно да бъде финансирана виждате ли по ПРСР. Тук го давам като обща нужда тези иновационни хъбове да подкрепят сектора на земеделието и хранително-вкусовата промишленост по простата причина, че по дефиниция те представляват едно гише за цифрови иновации за нашия сектор и просто не ми се иска нашият сектор да изостава, а че трябва да има конкуренция, и че трябва да има подбор на хъбове по конкретни тематика, например както каза госпожа Григорова за климата, може тогава да има конкретна интервенция, конкретен прием, по който цифров хъб да се яви, например някои от хъбовете може да не работи в тази посока и няма да се яви.

В никакъв случай не говорим за конкретен бенефициент и според мен вашите опасения тук нямат, как да кажа не трябва да се безпокоите защото не е това идеята да фиксираме тук конкретни бенефициенти, не ни е работа изобщо. Стратегическият план не е допустимо да го прави. Това исках да кажа.

ПРЕДС. ВЕРГИНИЯ КРЪСТЕВА: Благодаря.

Заповядайте, господин Апостолов!

СТОИЛКО АПОСТОЛОВ: Искам да подкрепя това предложение да се запишат цифровите иновационни хъбове. Ще се радвам някой ден един такъв цифров иновационен хъб да направи най-накрая биорегиъстра и да заработи, да го делегирате.

Благодаря.

ПРЕДС. ВЕРГИНИЯ КРЪСТЕВА: Благодаря.

Други изказвания? Няма.

Дами и господа, с това приключихме и минахме обсъждането на потребностите по десетте цели, както и бележките и коментарите, които дадохте.

На практика след днешното ни заседание ще отразим предложенията, за които сме се разбрали, и за които сме казали, че ще вземем под внимание, след което финализираните на този етап потребности ще бъдат публикувани на страницата на министерството. Следващата стъпка е изпращането им към Европейската комисия.

На практика с това приключваме втория етап от разработването на Стратегическия план, това е етапът от SWOT анализа до идентифициране на потребностите.

На база на потребностите, които сме идентифицирали ще започнем разработването на първите проекти на мерки, които ще разглеждаме на следващи заседания на Тематичната работна група.

Съгласно плана на нашето Координационно звено в министерството първите разработени проекти на мерки за новата Обща селскостопанска политика ще бъдат насочени към биологично производство, необлагодетелствани райони, стартова помощ за развитие в земеделието, както и към неземеделски дейности и диверсификация.

Надяваме се, на активното участие на всички браншови организации и на всички заинтересовани страни. Важно е да се каже, че за финализирането на Стратегическия план до края на годината е необходимо да имаме и финална законодателна рамка, такава още нямаме, така че надяваме се до края на годината да има и такава рамка, за да можем съвсем финално да обсъждаме.

Това не бива да спира нашата работа, ние ще предвидим следващо заседание, когато имаме готовност с първите проекти на мерките, които изброих.

Благодаря на всички за ползотворната дискусия и до следващото заседание.

ТАНЯ ГЕОРГИЕВА: Госпожо Кръстева, може ли един въпрос?

ПРЕДС. ВЕРГИНИЯ КРЪСТЕВА: Заповядайте!

ТАНЯ ГЕОРГИЕВА: В какъв формат предвиждате обсъждането на всяка една интервенция оттук нататък, защото опита ни в програмирането двата програмни периода е доста успешен, разделянето на заинтересовани страни по мерки.

Отделно ние в Селска мрежа с колегите проучвахме как са работили другите страни членки в по-новия начин на програмиране, например австрийците имат 14 работни групи, в които работят различните интервенции. Финландия са имали група „Земеделие“, група „Развитие на селските райони“ и група „Пазари“ – какво е Вашето виждане или към момента се запазва модела, по който работим?

ПРЕДС. ВЕРГИНИЯ КРЪСТЕВА: Към момента се запазва модела, по който работим. Знаете, че проектът на новото ПМС е публикуван, тоест се очаква заповедта да бъде разширена да има и нови участници, ще процедираме както досега, както на тези последните две заседания – изпращаме проектите на мерки, които ще обсъждаме до всички, които участват в ТРГ-то и всеки ще прецени дали има касателство, дали го интересува, за да вземе участие.

На този етап не планираме разделението на подгрупи, на групи по интереси, както искате го наречете.

МАЯ НИНОВА: Може ли допълнителен въпрос, за допълнителните предложения, тъй като в рамките на дискусиата се дадох много интересни предложения и по част от тях вие казахте, че сте съгласни и за да бъдат коректно отразени, бихте ли ни дали и срок, в който да ви изпратим, за да не се мъчите от протокола да извадите какво е записано и какво не е записано?

ПРЕДС. ВЕРГИНИЯ КРЪСТЕВА: За съжаление няма да дадем допълнителен срок, защото трябва да приключваме вече тази тема.

Имаше срок за изпращане на бележки. Тези две заседания бяха за да се коментират, видяхте че тук се приеха и бележки, които не бяха изпратени въпреки това, че има срокове и те трябва да се спазват.

Това беше целта на заседанията, каквото тук е споделено и изкоментирано, може да бъде взето под внимание. Допълнителен срок няма да се дава, точно защото времето е изключително малко, а работата по интервенциите предстои, като виждам това е и най-интересната час за вас.

Заповядайте, госпожо Григорова!

ЮЛИЯ ГРИГОРОВА: Благодаря госпожо Кръстева!

Имам коментар по отношение на проектите за мерки, които изброихте, с които ще стартирате първи.

Бих искала да помоля Националното координационно звено при Вас да преосмисли варианта мерки, които са в Националната приоритетна рамка за „Натура 2000“ също да бъдат приоритизирани, като едни от първите.

Мотивирам това мое искане със следното:

Рамката е изпратена през Националното представителство за технически преговори в Комисията, които ни индикираха още преди месец, месец и нещо, че вече е преведена. Тоест ние предстои да влезем в технически преговори.

За нас ще бъде много полезно да имаме обратна връзка и от страна на Тематичната работна група, както и от Ваша страна или ако вие предложите друг механизъм да проработите, когато рамката бъде одобрена от страна на Европейската комисия смятам, че ще бъде много трудно да променяме мерки касаещи Общата селскостопанска политика залегнали в нея.

Благодаря.

МАРИЯ ХРИСТОВА: Уважаема госпожо Григорова, вече на второ заседание обсъждаме тази тема.

Ние считаме, че на първо място е добре екипът на Координационното звено в Министерството на земеделието да бъде запознато с този проект, дори и преди да бъде изпратена приоритетна рамка за „Натура 2000“ в Европейската комисия.

На второ място, считаме че земеделските стопани, които са заинтересовани страни на практика от прилагането на приоритетна рамка за „Натура“, следва да са абсолютно подготвени какво е предвидено в нея, така че ние смятам, че обсъдихме възможността вие да ни изпратите тази информация и разбира се на следващо заседание да представите съответно и на членовете на ТРГ и на поканените браншови организации тази информация.

ЮЛИЯ ГРИГОРОВА: Благодаря, да аз поех такъв ангажимент по отношение на Тематичната работна група и членовете, които са извън представителите на Министерството на земеделието, храните и горите.

И тук за да внесе едно пояснение ще обърна внимание, първо приоритетната рамка за „Натура 2000“ в процеса на цялото ѝ разработване като първи вариант и преди да бъде изпратена в Комисията беше работена с представители и колеги от страна на Министерството на земеделието, храните и горите с всички техни коментари, бележки по мерките и съгласувателните процедури, които сме приели рамката е изпратена в Европейската комисия, тоест те са приложение към нея.

От друга страна, тя беше изпратена към ЦКЗ с молба и след разговор тя да бъде разпратена до различните заинтересовани програми, които са включени в рамката, така че аз имам информация от страна на ЦКЗ, че тя е изпратена към Министерството на земеделието, храните и горите още в началото на месец август.

Ако имате въпроси и ако искате отделна техническа среща по рамката още един път казвам, че ние ще окажем пълно съдействие и сме на разположение да работим и с Вашия екип единствено и с Тематичната работна група.

Благодаря.

ПРЕДС. ВЕРГИНИЯ КРЪСТЕВА: Може би е добре да направим първо една техническа среща, очевидно аз и колегата Мария Христова не сме запознати с това, което е постъпило в началото на месец август при нас, така че колегите, които отговарят за „Натура“ ще направим с тях една техническа среща и след това ще решим как да действаме за в бъдеще.

ЮЛИЯ ГРИГОРОВА: Разбира се.

Благодаря ви, на разположение сме да уговорим такава среща и да я направим.

ПРЕДС. ВЕРГИНИЯ КРЪСТЕВА: Други желаещи?

СТЕФАН АСЕНОВ: Мога ли да задам един въпрос?

ПРЕДС. ВЕРГИНИЯ КРЪСТЕВА: Да, заповядайте, господин Асенов!

СТЕФАН АСЕНОВ: Разбирам колко трудно се работи онлайн, благодаря за организацията и професионалното отношение.

Въпросът ми е следният, преди да качите документите в сайта и да ги изпратите официално не е ли по-добре да ги получим като работна група и да видим тези приоритети и промените около, които се обединихме последните два дни, за технически грешки, защото те са напълно възможни, при този голям формат, мнения и предложения?

ПРЕДС. ВЕРГИНИЯ КРЪСТЕВА: Ние вече сме идентифицирали технически грешки, които има и това е заради големият обем документи, които обработихме ние в кратко време – екипа тук.

СТЕФАН АСЕНОВ: Става дума за приоритетите, които променихме днес, давам ви пример за хидромелиорациите на ниво стопанство.

ПРЕДС. ВЕРГИНИЯ КРЪСТЕВА: Ние ги изчетохме, точно тези, които ги променихме и това беше вчера ги изчетохме много точно, има ги и в протокола. Това, което се обединихме. Наистина не предвиждаме повече. На този етап ги считаме за финализирани.

Имайте предвид, че потребностите се изпращат в Европейската комисия, има ех ante оценка, тоест това не означава, че са най-финални и всичко може да случи, може и от Комисията да ни върнат нещо, но на този етап наистина приключваме с потребностите и SWOT анализите, за да вървим напред.

Пожелавам хубав ден на всички и до нови срещи!

Заседанието на Тематичната работна група завърши в 14.50 часа.